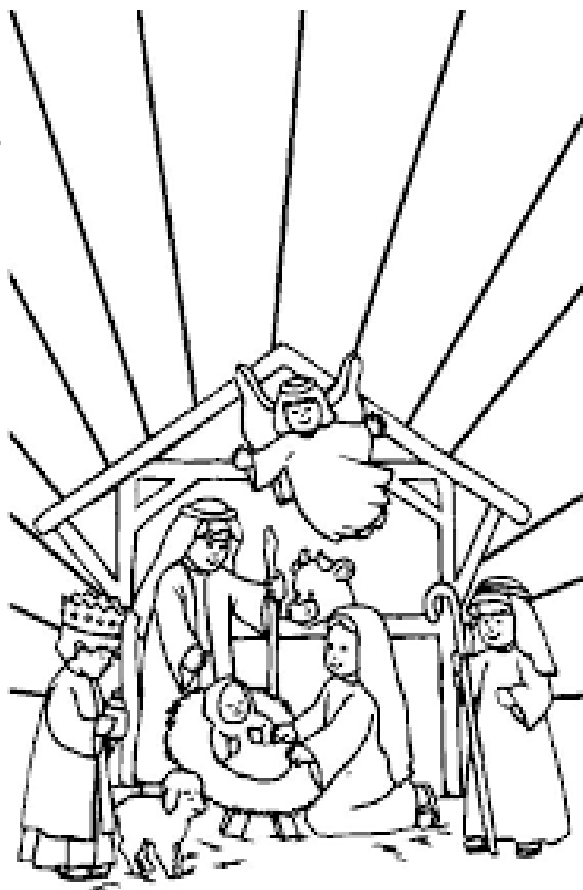

„Mennyből az angyal lejött hozzátok,
 pásztorok, pásztorok!
 Hogy Betlehembe sietve menvén,
 lássátok, lássátok.
 Istennek Fia, aki született jászolban,
 jászolban,
 Ő leszen néktek Üdvözítőök valóban,
 valóban.
 Mellette vagyon az édesanyja, Mária,
 Mária;
 Barmok közt fekszik, jászolban nyugszik
 szent Fia, szent Fia.
 El is menének köszöntésére azonnal,
 azonnal
 Szép ajándékot vivén szívökben maguk-
 kal, magukkal.
 A kis Jézuskát egyenlőképen imádják,
 imádják,
 A nagy Űristent ilyen nagy jóért mind
 áldják, mind áldják.”

(Szentmihályi: Énekes-könyv, 1798)

XXIII. évfolyam 12. szám 2016. december

A Koinónia régebbi számai elérhetők: www.faragoferenc.webnode.hu

Bulányi Gy.: Jászol és osztozás	3304
Gyombolai M.: Úgy szeretnék...	3307
Való Z.: Jászol helyett	3307
Jakab A.: A Karácsony története	3309
Habos L.: Kopogtak...	3311
Merza J.: Diótörő	3311
Király I.: Gyarlandóságunk	3315
Venczel F.: Könyvajánló	3316
Vinczéné G. G.: Utak keresése	3318
Dryp.: Kert napló	3320
Bulányi Gy.: Egyházrend	3321
Inczédy P.: Könyvajánló...	3328

«Az emberi elköteleződés folyóirata – családjunkért, nemzetünkért, mindenkiért – Isten Országa megvalósulásáért.»

Elérhetőség: koinonia.tarsak@gmail.com

BULÁNYI GYÖRGY JÁSZOL ÉS OSZTOZÁS

Hajnal van, ülök a szövegszerkesztőm előtt, s készítem másnapi homíliám, melyet majd elmondok a tatai templomban. Jól van ez így? Készültél Te, Uram a Hegyibeszédre, vagy rábíztad magad Atyád Lelkére, aki Benned élt? Reá bíztad, hogy mondja, amit akar. Tanítványaid ugyanerre bíztattad: megadatik nektek abban az órában. S az is igaz, amire kispap korunkban neveltek minket: hétfőn kell elkezdni a készülést a vasárnapi prédikációra..., aztán a hét folyamán leírni és betanulni! Melyik a helyes?

Nem tudom, Uram, hogy voltál, hogy is lehettél a Hegyi beszéd előtt. Sürögtek-forogtak körülöttem, mondta

ki-ki a baját, közölték aggodalmaikat időjárás meg politikai helyzet tárgyában, Te pedig igyekeztél figyelni mindenkire, kedvesnek lenni mindenkire, aztán egyszerűen elkezdted: Boldogok a szegények? Így volt? Vagy visszavonultál készülni, s meghagytad, hogy prédikációig ne zavarjon senki se, s begyakoroltad az első három mondatot, hogy legalább az indulás biztosítva legyen?

Nekem idejében el kell indulnom hazulról, hogy le ne maradjak a vonatról; ki tudja melyik külső vágányon találok a Keletiben. S izgulok majd, hogy ne késsen a szerelvény. Aztán megérkezem, s kedveskedem azokkal, akik várnak. Aztán meg a templomban a pappal, a sekrestyével, a ministránsokkal, a felolvasókkal, az ének- és zenekar vezetőjével váltok fontos szavakat, s végül elkezdek beöltözni figyelve arra, hogy hosszú ne legyen a miseruha, nehogy hasra essek benne, aztán hogy késés nélkül kezdjünk, s hogy lehetőleg egy órán belül befejeződjék... a rendezvény, a show.

Most pedig tele vagyok az elmúlt napokkal. Fejezeteket írtam Budaváriban az Egyetlen szövetség? c. könyvem 2. kiadásába, felfelé jövet a buszon pedig elolvastam Schillebeeckx tanulmányát a Concilium őszi számából arról, hogy vallás és erőszak elválaszthatatlanok egymástól. Este pedig elalvás előtt az ágyban az Actualité Religieuse novemberi számából J. Moingt írását arról, hogy Jézus aztán igazán nem alapított vallást. S most kezdjem ott, ahova ezek után eljutottam, azoknak beszélvén, akik nem mentek keresztül ezen a három galván fürdön, csak eljöttek, mert úgy gondolták, hogy ide talán érdemes eljönniök?

Legszívesebben csak annyit mondanék, hogy mondjátok el, testvéreim, mit vártok tőlem, Dehát ezt nem lehet. A labda az én térfelelemen pattog. Nekem kell produkálnom magam. S teszem, és azt a képtelenséget teszem, hogy ott kezdem, ahol most vagyok. Azt mondom, ami most, hajnalban megfogalmazódik kérdésként bennem: Nincs harmadik lehetőség? Csak kettő van?

Mi a kettő? Mi a három? A kettő az, hogy Jézus lesz vagy pedig Heródes és/vagy Kaifás lesz. A harmadik pedig, hogy együttlegel a bárány meg az oroslán, az-ahogy Jézus meg Kaifás. De hogy kerül a csizma az asztalra? Most advent első vasárnapjának szombatja van, én pedig katolikus pap vagyok, aki 15 év szünet után végre újra nyilvánosan is -értsd katolikus templomban is - hirdethetem hazámban is Isten ígését, s mondanom kell valami ideillőt, adventit, karácsonyvárót.

Hát éppen erről van szó, hogy mit kell mondanom, hogy mi az ideillő. Az-e, hogy várjuk a Jézuskát, aki... Idáig tart a tudományom. Hogyan folytassam? Várjuk a Jézuskát, akit nem fogadtak be, de mi azt akarjuk, hogy minket befogadjanak. Várjuk a Jézuskát, akinek nem volt hova lehajtani a fejét, de mi el sem tudjuk képzelni ezt a magunk soraként. Hogy várjuk a Jézuskát, akinek sikerült minden egyházi hatóságot magára haragítani,

nekünk pedig természetesen alázatos és fiúi békeességben kell élnünk fő- meg nem főpásztorainkkal. Hogy várjuk a Jézuskát, akit a maga főpásztorai irgalom nélkül kitessekelték Izraelből és az életből. Várjuk mi, akik tudjuk, hogy a kiengesztelés évezredfordulója következik, s mindenképpen meg kell tudnunk találni a megoldást - a Jézuskának is, Béluskának is jelszavunk jegyében.

Dehát miféle prédikáció az ilyen? Ezért jobb leírni előre a helyzethez illő mondatokat, s azokat szépen betanulni. Pl. Lelkünk is meg kell tisztítanunk szentes-tére, nem elég gondoskodunk a mákos és diós bejgliről és az ajándékokról, hanem az évi vagy karácsonyi szentgyónásunkat is idejében el kell végeznünk, s a többi. Nem tudom ezt mondani, mert nekem - nem ideillő. Számomra csak az az ideillő, amivel tele vagyok. Mivel vagyok tele?

Azzal, hogy holdkóros volt-e az Isten, amikor elindította Fiát a betlehemi éjszakába? Azzal, hogy holdkóros voltam-e, amikor rábíztam magam arra, amit belülről igaznak, Isten szavának gondolok? Azzal, hogy etetjük-e csak magunkat, ha egyszer nincs béke az olajfák alatt és másutt sincs? Azzal, hogy lehetséges-e az Isten álma, vagy csak az lehetséges, hogy valaki az Istennel kezdi és a Golgotán végzi.

Mondhatnám mindezekre, hogy kérem szépen, tessék nekem ezekkel békét hagyni. Én csak egyszerű polgár vagyok, akinek 1-gyel kezdődik az azonosító száma, s ki kell tudnom fizetnem a víz, a csatorna, a közös költség, a telefon, a villany, a gáz meg még nem tudom miféle közszolgáltatási számláimat, ha már egyszer szerencsénkre a szocializmusból visszafordulhattunk a kapitalizmusba, amelyről félszázadon keresztül tanultuk a különböző szintű szemináriumokon a ma kormányon levő elvtársaktól, hogy annak immár a nagy októberi forradalom óta egyszer s mindenkorra vége van. Ez az én megoldandó problémavilágom, az Isten gondjait pedig méltóztassék magának a Jóistennek megoldania.

Mondhatnám, és nem tudom mondani. Nem, mert a 80. esztendő tövibe az ember már nem tud váltani, s csak azt tudja csinálni, amit odáig csinált. Mit? Az Isten gondjait deklinálni. A próféták, az Isten tolmácsainak módján, akik felelőtlenül ígéretnek, hogy mit és mikor és hol fog most már az Isten igazán valóra váltani. S ahogyan Jeremiás is tette, amíg ki nem kötött a ciszterna mélyén, ahol aztán sárban-iszapban, piszokban, szomjazva és éhezve spekulálhatott azon, hogy Isten hogyan visel gondot azokra, akik odaadják neki az életüket.

Mondom tehát, amit mondom Ha elátkozsa százszor Pusztaszer, akkor is mondom. Mondom, mert üres dumára képtelen vagyok, Mondom, mert addig élek, amíg mondhatom. Mondom, mert "Élni, hogyha nem fajulva tengés, olcsó időnek hasztalan soka. De érben, vérben a kerengés, mely a szebb jövőnek biztos záloga". Mert ha

tudta ezt Arany, aki pap se volt és katolikus se volt, akkor egy magyartanárnak, aki hozzá még pap és katolikus is, szintén tudnia kell.

Igenis, válaszolni kell tudnom a kérdésre: meg tudja-e valósítani Isten azt, amit ígért. Lehetséges-e az Isten Országáé? Vagy csak az lehetséges, hogy keresztre feszítjük az Istent meg minden lányát és fiát, aki csak közénk merészkedik? Mondom, mert csak ez érdekel. Mondom, mert addig élek, amíg hiszek abban, hogy ez lehetséges. S azt is mondom, hogy csak akkor van erre lehetősége a Magasságos Istennek is, ha valakiknek fontos az Isten baja. S mondom, és nem tudom nem mondani, hogy bizony a Bokor csak arra született, hogy egybegyűjtse azokat, akiknek fontos az Isten baja.

S aztán, ha egybegyűlnek, akkor mi lesz? Nem tudom. Csak azt tudom, hogy ez esetben már van egy pont, ahol megvetheti a lábát az Isten. Mert van már egy pontja, ahol gondolkodó emberek élnek, s akik akarnak valami egyebet is, mint a merő túlélést: azt, hogy ki tudják fizetni számláikat.

Nem látok bele a jövőbe! Nem tudom megmondani, hogy mit fognak csinálni ezek az egybegyűltek. Csak azt tudom, hogy már jó 50 évvel ezelőtt egybegyűltek, amikor mindenki azt mondta, hogy abszolúte világos, hogy az adott körülmények egyáltalában nem alkalmasok arra, hogy ezek a valakik összegyűljenek. Nem alkalmas, mert az összegyűlést tiltja a demokrácia védelméről szóló 46. évi 7. törvénycikk, s az ilyen tárgyú összejevést, mint a népi demokrácia megdöntésére irányuló szervezkedés vezetésének büntettét értékeli, melynek felső büntethetőségi határa a kötél általi halál.

Csak azt tudom, hogy összegyűltek s megtanulták, hogy nem papi szakma ez az összegyűlés, hanem egyetemes emberi szakma; és hogy kivétel nélkül mindenkinek való, és hogy az Isten kivétel nélkül mindenkitől várja és azt várja, hogy ki-ki összegyűjtse, akiket csak összegyűjteni képes, és hogy hordozzuk, igenis mi, kis bajos emberek, az Isten gondjait. Csak azt tudom, hogy összegyűlve rájöttek arra, hogy a második világban élnek, s túlságosan gazdagok a harmadik világhoz képest, s hogy nem szabad elkölteniök magukra, családjukra fizetésüket, hanem annak minél nagyobb hányadát ki kell síbolniok az országból a harmadik világ éhezőihez, elkövetve ezzel - ebből az alkalomból és változatosság okából most - a valutakijárlás büntettét, aminek felső büntethetőségi határa ugyan nem a kötél általi halál, de mindenképpen marginalizálódással jár az állami, az egyházi, a társadalmi életben egyaránt. Csak azt tudom, hogy rájöttek arra, hogy a Jézus nevében megkeresztelt, azaz Jézus Istenének és Atyjának lepecsételt emberek nem tehetnek katonai esküt megígérve, hogy elpusztítják a folyó túlsó oldalán élő és élni akaró embertársaikat... Nem tehetik, mert szeretni is és elpusztítani is - ez ellentmondás, Isten pedig nem s a sötétség, hanem a világosság Istene, nem az igennek is, meg a nemnek is az Istene, hanem csak az egyértelmű igené. A szeretetre

igentmondásé. Csak azt tudom, hogy az Isten gondjai tárgyában összeülőknek megint büntettet kellett elkövetniök. Csak azt tudom, hogy ezek után Casaroli, a Szentszék keleti politikájának nagymestere, közzétette üzenetét a katolikus sajtóban, hogy engedelmeskedjünk. Nem mondta meg, hogy minek és miben engedjünk, de egyértelmű volt, hogy az uraknak kell engedelmeskednünk. Csak azt tudom, hogy Lékai bíboros megmondta magyarul: a gyilkolást elrendelő s azt a Varsói szerződés jegyében legfelelősebb tekintélyével parafáló katolikus püspöki karnak kell engedelmeskednünk, mert a polgári szolgálattal élésnek az ideje akkor még nem érkezett el. Csak azt tudom, hogy vállalták, hogy rossz kisközösségnek minősüljenek, amelyek nem tartják meg hazájuk törvényeit s nem engedelmeskednek a hierarchiának. Csak azt tudom, hogy mindezzel vállalták azt, hogy saját egyházukban marginalizálódjanak, s hogy a rendszerváltozás után is kitaszítottak maradjanak, s ne hívják meg őket a katolikus lelkiségek seregszemléire, mert az ő lelkiségük nincs összhangban a hierarchia által patentírozott katolikus lelkiség, lelkiségek fogalmával.

Hogyan ünnepelek karácsonyt, miféle adventvárás csináljak? Kit és mit várjak? Kinek zengedezzek éneket? Az istállóba szorultnak s a Kaifás által majd az életből, magából is kitessékkelendőnek? Vagy pedig a keresztény egyházak békés, semmi vizet és senki vizét nem zavaró és megaranyozott jászlu Jézuskájának, akinek halvány fogalma sincs, hogy mit akar, s aki véletlenül se mondana Hegyibeszedet, mert hát ugyebár abszolút nyilvánvaló, hogy nem a szegények a boldogok, hanem a gazdagok. Abszolút nyilvánvaló, s az összegyűlők, az Isten gondjait hordozás céljából összegyűlők sem akarnak, kérem, szegények lenni, mert mindegyikük gondoskodni akar párjáról, gyermekeiről, és mert maga az Isten írta bele emberi természetünkbe ezt a gondoskodni akarást. S a maga szívét koppintotta le akkor az Isten, amikor a szívünkbe írta ezt a gondoskodni akarást.

Hiába gyűlnek össze, akik összegyűlnek, ha nem adnak választ az Isten gondjára, az ember bajára. Elméletit is és gyakorlatit is. Az elméletit meg kell tudnia fogalmaznia annak, aki Jézus Istenéért és Atyjáért gyűlik egybe. Így hangzik: Isten a maga szentháromsági baját úgy kerüli el, hogy az Atyának nincsen semmije, ami ne volna egyúttal a Fiúé is, s a Fiúnak nincsen semmije, amit elzárna s ne akarna megosztani az Atyával. Így tesznek. Azért tesznek így, mert kettejük Lelke az Osztozás Lelke. S ha egyszer igaz, hogy Isten is csak a maga képére és hasonlatosságára tud alkotni, miként mi is, amikor bármi művünknek vagy gyermekeinknek adunk életet, akkor a mi gondunknak sem lehet más megoldása, mint ami az Ősmintában megoldja a gondokat. A szakállas jénai zsidó nem tévedett. Osztozni kell. Nem az eredeti bűn következtében kell osztoznunk - mint ahogy bizony nem kis bátorsággal gondolta Horváth

Sándor 60 évvel ezelőtt: mivel akaratunk rosszra hajló lett, ezért aztán visszaélünk önzésünkben a magántulajdonnal -, hanem annak következtében, hogy az osztozó Isten képére és hasonlatosságára lettünk teremtve.

Ha az összegyűlők ezt másképpen látják, abba fogják hagyni az összegyűlést, mert ráébrednek, hogy tárgyaltalan az összegyűlésük. Tárgyaltalan, mert nem akarják többé tovább hordozni az Isten gondját, ami az ember gondja: az éhezőké meg az éheztetőké. Ennyit az elméletéről.

Ami pedig a gyakorlatot illeti, azt el kell kezdeni. Akármilyen szerény kezdetekkel is, de el kell indulni. Mert el se indulás esetén össze fog zavarodni az elméleti tisztánlátás is. Össze, mert igaz, amit tanultunk: a lét meghatározza a tudatot. A nem osztozó lét meghatározza a tudatunkat, s azt fogjuk mondani arra, amit nem tudunk, vagy nem akarunk megcsinálni, hogy az nem is lehetséges... vagy azt, hogy az Isten azért ezt már igazán nem is kívánhatja tőlünk.

Látod, Betlehemi Gyermeke, ennyi és ez telik csak tőlem. Persze az lenne a szép, ha ezt nem kellett volna leírnom, hanem csak úgy rábízhattam volna magam a sodrodra. De nem tehettem, mert ez nyilvános ígéretek, s itt idejében be kell fejezni a dolgokat. S ez csak akkor lehetséges, ha az ember előre leírja, ami telik tőle, s a szövegszerkesztője előtt ülve az órájára nézhet, meg arra, hogy megvan már a 12 ezer byte, és abba kell hagynia a költést akkor is, ha talán futná még néhány versre az ihletből.

Letelt az idő. A mondóka befejezve. A jászlad figyelmeztessen arra, Kisjézus, hogy el kell indulnunk. Feléd. Jászol iránt. Amen.

GYOMBOLAI MÁRTON

ÚGY SZERETNÉNK...

Úgy szeretnénk megérteni mindent,
 Úgy szeretnénk átfogni az Istent!
 Hiszen ki a Végtelennek része
 Visszavágyik mindig az egészbe.
 Betlehemi rege arról üzen nékem,
 Hogy az Egész ott lehet egy részben.
 Csak egy jászol, csak egy nyaláb szalma,
 Bamba barmok barlang-birodalma
 És egy apró tehetetlen gyermek
 Helyt adhat a végtelen Istennek,
 Mert egy vágyó, nyitott emberszívben
 Elférhet és otthon van az Isten!

Ahány ember, annyi szíven zörget,

Így szeretné átjárni a földet.

Minden szívnek kicsit más az útja,

Hogy hányféle a Teremtő tudja.

A "keskeny" út mégis elég széles,

Jászoltól keresztig s a feltámadásig,

Amibe a Gonosz foga belevásik.

Így mehetünk együtt, gyakran vitatkozva,

Mégis közös célért, egymás kezét fogva,

Amíg meg nem leljük azt a Végző Kincset,

Ahová elindít s elkísér a Kisdéd...

VALÓ ZÉNÓ

JÁSZOL HELYETT...

*Az ember nem tagadja le a múltját,
 ám ha elég bölcs, akkor nem is cipeli magával!*

Most, amikor arra készülsz, hogy lelkedet ünneplőbe öltöztetve, újra körülállad a bethlehemi jászolt, és megünnepeld Jézus születését, arra kérlek, változtass egy kicsit ünnepi szokásaidon. Tudom, keresztény körökben hosszú idő óta úgy szokás, hogy Szenteste újra éljük a Megfeszített földre születését. Betlehemi istállót készítenek, kis figurákból elkészítjük a Szent család apró modelljeit, állatokat is készítenek, mert úgy tudjuk, a meleget ők lehelték a kisdédre. Dalt is énekelünk, ilyet is, olyat is, és a szívünk csordultig tele a kézzelfogható áhitattal. Pár nap elteltével pedig visszatérünk a mókuseréknek nevezett túlélési harcainkba, és csak reménykedni tudunk abban, hogy talán majd jövőre ismét képesek leszünk pár percre megállni a bethlehemi jászoltnál.

Mit szólnál hozzá, ha számodra ez a karácsony rendhagyó lenne. Kivételesen most Jézus helyett keresnél magadnak egy másik megfeszítettet. Nem kell

messzire menned, szaladgál itt e földön egy pár milliárd belőle, de én kifejezetten Rád gondoltam! Mi lenne, ha Szenteste egy olyan varázslaton mennél keresztül, ahol megfeszítettséged nyilvánvalóvá válna előtted, és e szégyenfától meg is szabadulhatnál egyszerre-Jézus születése által. Világosabban fogalmazok, úgy, hogy Benned születne meg Jézus Egységesítő Tudatossága a Valóságban.

Ahhoz, hogy e varázslat megszülethessen a múlttal, a mindenkivel közös múltunk megbeszélésével kell kezdenem. Személyeskedés nélkül. Amikor megszületél, elméd tiszta volt, mint a frissen hullott hó, nem voltak benne sem negatív, sem pozitív teremtő gondolatok, mert ezek forrását, a tapasztalatokat, még előbb meg kellett élned. És ahogy cseperedtél, úgy tapasztaltál. Ahogy történtek körülötted az események, úgy áramoltak feléd az információk, amiből aztán kialakítottad az igazságodat. E szerzett igazságképek újabb gondolatokat szültek benned, amelyek érzelmeket indukáltak és megszületett az újabb tapasztalat, vagyis a valóságod. Mindenkinél hasonlóképpen működnek a dolgok, a világból felfogható információkból, saját, egyéni igazságképet formálunk, amelyek meghatározzák gondolkodásunkat, érzelmi világunkat, vagyis azt, amit valóságnak gondolunk. Tehát nem teszünk mást, mint egy kollektív tudatossági mezőből, kihalásszuk azokat az információkat, amelyek igyekeznek alátámasztani a mindenkori tapasztalatainkat. Ez a valóságban úgy néz ki, hogy elhisszük azoknak az embereknek a történetét, akiktől függünk, akinek az a dolguk, hogy információval lássanak el bennünket, természetesen olyannal, amelyek (jobb esetben) az ő valóságukat tükrözi. A gyermeki osztatlanság nem tart sokáig. Hamar megtanítják nekünk, hogy az emberi lét első és meghatározó élménye, a nagybetűs HIÁNY, amely minden ember alapvető igazsága, és minden ember gondolkodásának meghatározó eleme. Hiszünk a hiányban, mint végső igazságban, mert gyermekként, majd felnőttként szinte minden tapasztalat ezt támasztotta alá. Gyermekként megéltük, hogy anya elment, hogy apa elment, hogy a másikat jobban szerették, mint engem, hogy nem jutott ez, meg az, meg amaz sem. Így a hiány valóságát fenntartó gondolatoknak fájdalmas, szomorú érzelmi következményei lettek, a tapasztalat pedig ez: amíg a HIÁNY-t nem tudjuk megszüntetni, addig az ember nem lehet boldog!

És nem tudtuk megszüntetni! A kollektív tudatosság, amelyből a további információkat kaptuk, nem engedte. Nem gondolkodhattunk másként, mint ahogy elvárták tőlünk! Hiszen minden esemény valamilyen elvárásra van felfűzve, és aki megfelel, azt elfogadják, megdicsérik, felnéznek rá, jobban szeretik, úgy néz ki, hogy az ilyen embereknek a hiány nincs jelen az életükben., aztán előbb vagy utóbb kiderül, hogy az elvárásoknak való megfelelési kényszerben ők sem tudták feloldani azt. Hiába, no! Embernek üdvözülni lehetetlen!

A folytatást ismered. Biztosan mondhatom, amit ember megtehet, azt meg is tette, hogy a hiány a tudatában ne a végső valóság legyen. Ám ez rendkívül keveseknek sikerült. Többnyire csak a kudarc élményével, mint újabb igazsággal gazdagodtunk, és a HIÁNYBÓL, mint kollektív tudatlanságból fakadó teremtő gondolataink, fájdalmas érzelmeink tapasztalatát könyvelhettük el valóságunknak.

Ám itt az elme még nem áll meg! Tovább okosodik, mint általában a világban szokás. Azért van kudarcra ítélve minden próbálkozásunk a hiány megszüntetésére, mert elvesztettük az Istent! Az Isten és én, két egészen különböző dolog! Ezt tanítják mindenhol, ezt tapasztalom mindenben! Tökéletes a meghasonlás! A tudatlan elme kettészakítja a Létet, és mivel jobb híján nem tud más magyarázatot adni, hát tovább építi a látzatvalóságból épült ingatag és fájdalmas elmebeli építményünket. A következő téglá, amely beépül a tudatunkba a bűn nevet kapta. Bűn, szégyen, büntudat, kisebbségi komplexus, szeretetre való alkalmatlanságunk meghatározó igazságunk, és tapasztalatunk van bőven! Nagyon jól emlékszel, amikor elutasítottak, megszegyénítettek, erőszakot követtek el ellened, megaláztak, megcsaltak, kinevettek, semmibe vettek, kihasználtak, lecseréltek. Valami iszonyatos nagy bűnödnek kell lennie, hogy még az Isten is elutasít, ha kell örökre! Már azért is bűnös vagyok, hogy pusztán létezem! Sőt, már az anyám méhében is bűnös voltam, mert ő is bűnös volt és az ő anyja is bűnben fogant. Az elmebaj, amely meghatározza a kollektív tudatosságot, öröklődik! Nem a gének útján, hanem a tanítás útján, az érvényesülés útján, a tekintélyelvűség útján, a félelmeink útján, a hiány útján. Bűnös vagyok, mert különállónak látom magam az Istentől, és mindentől, ami szép és szent. A tanult intelligenciánk szerint a lelkemben sem a Szentlélek honol, hanem valami szürke eminenciás, aki közelebb áll Luciferhez, mint az Istenhez.

Ha ismernénk a titkot, hogyan kell az Isten elvárásainak megfelelni, akkor talán eltöröltetnék a bűnünket. Mond csak Isten, ha építenék neked Isten országát, szeretnél engem? Ha szétosztanám mindenemet, szeretnél engem? Ha mindenkin segítenék, szeretnél engem? Ha megfelelnek az elvárásaidnak, szeretnél engem? Ha megtagadnám a pénzt, a szexualitást, a hatalmat, csak kenyéren és vízen élnék, ja, és minden pénteken böjtölnék, szeretnél engem? Ha jó kisfiú, vagy jó kislány lennék, szeretnél engem? Vannak nagyon okosnak tűnő emberek, úgy látszik, őket szereted. Ha nagyon okos leszek, ha tekintélylé válok, szeretni fogsz engem? Ha tanítványokat gyűjtenék és megtanítanám őket arra, hogyan nem lehetnek boldogok, mert hát én sem vagyok az, akkor szeretnél engem? Vagy egyáltalán ne kérdezzek ilyeneket, mert a titkaidat úgy sem fűrészhetsz ki senki? Akkor mi marad nekem? Az örök boldogtalanság, és a tapasztalat, hogy a hiány valóban létezik? És minden kísérlet a hiány megszüntetésére,

már hamvaiban kudarca van ítélve? És akkor én sose leszek már veled Egységben, mint ahogy Jézus Egységben van veled? Vagy bűnösökkel nem cimborálsz? Akkor meg minek teremtettél, én nem kértem, hogy legyenek!? De egyáltalán mi a bűnöm, az hogy nem találalak? Vagy csak annyi, hogy nem jó helyen kereslek?

Az elme általános drámáját olvashatod e sorokban, okkal, hiszen teljesen el van veszve az olyan igazságok erejében, amelyek öröklött látszat igazságok. S, mivel azok, és ezeket cipeljük tovább, hát rendre újra teremtjük fájdalmas tapasztalatainkat is. E túlélő mókuserék harcban szinte minden ember megfeszül, majd szépen belehal. Bár a zárójelentésbe nem az van írva, hogy hősi halált halt a boldogság keresése közben, hanem inkább egy vagy több betegség neve, az is inkább csak latinul, hogy ne sokan értsék.

Nagy bátorság kell ahhoz, hogy az ember őszintén belenézzen hiábavaló küzdelmeibe. Attól fél, hogy amit talál azt veszteségnek, kudarcnak éli meg. És mi már utálunk veszteni! Felforgattuk a fél világot, a környezetünket, a családjunkat, hogy azok lehessünk, akik lenni szerettünk volna. De legbelül nem lettünk azok! Most, mire a környezetünket hozzászoktattuk, ahhoz a képhez, amit magunkról szerettünk volna mutatni, kiderül, hogy mégsem ilyen lovat akartunk. Mindig azt gondoltuk, hogy egy igazság létezik, az Isten igazsága, az pedig nálunk van, vagy legalábbis abban a társaságban, közösségben, ahová tartozunk. Nem vagyunk vele tisztában, hogy minden egyes tapasztalat új igazság képet is hordoz. Ezért keményen kapaszkodunk a jól felépített dogmák, ideák, törvények, házi szabályok bástyáihoz, vagyis a kollektív múltunkhoz. Ám egyszer úgyis feladjuk gondolati hadállásainkat, bármennyire is eszményinek tűnnek azok, mert a boldogtalanság elviselhetetlen tapasztalata erre készlet bennünket. Akkor pedig nincs más hátra, mint kibújni a biztonságot adó csigaházunkból, átlépni a nyomorúságos múltunkat és nyitott, osztatlan gyermeki lelkelettel orvosért kiáltani. Jézus ments meg, mert én elveszek teljesen! Minden, ami-ben hittem, amit gondoltam, amit tettem nem oldotta fel bennem a hiányt. Kezdem érteni, hogy miért mondtad, hogy e világ bölcsességéből nem kérsz, én már lassan belepusztulok a fene nagy tudományomba. Mivel a gondolat teremtő erő, jó az Orvos, és kézbe vesz. Hiszen Ő maga mondta, hogy a betegekhez és a bűnösökhöz jött! Ha az elme ajtaja megnyílik, a szívbe lépünk be. Ha a bűn - tudatunktól megszabadulunk a lelkünkhez érünk el! Gondoljunk Keresztelő Jánosra! Kétezer éve is jól tudták, hogy akinek a tudata bűnnel terhelt, az nem képes az újat befogadni, képtelen a szellemi fejlődésre. Nagy agy mosás volt a Jordán partján, a víz pedig vitte a bűnöket! Lépünk hát vissza a jól bevált módszerhez.

Mit szólnál hozzá, ha a te karácsonyi ajándékok az lenne, hogy szélnek eresztenéd az összes bűnről alkotott fogalmadat, hiedelmedet, azt a képet, miszerint

alkalmatlan vagy a szeretetre, a kissebségi komplexusodat, a szégyeneidet, mindent, amit a környezeted, mint elmebajt rád pakolt. Egyszerűen elengednéd e világ értékrendjét, és gyermeki lelkelettel hinnél a mesékben, ahol nincs jó és rossz, csak a szeretet. Ez lenne számodra maga a mennyország, itt és most, nem kellene egy másik mennyország után ácsingóznod, és azon izgulnod, hogy majd egyszer, ha alkalmassá válsz valamire, akkor bekerülsz-e, vagy sem. Te az országban leszel és az ország benned! Gondold el, ha a tudatodban újjászületsz, új gondolkodásra jutsz, úgy hogy többé nem találod magadat bűnösnek, bárki állítja az ellenkezőjét, akkor te sem fogod a bűnt keresni felebarátodban. Feladod a túlélési harchoz tartozó ellenségképet, mert már nem vagy ellensége sem önmagadnak, sem másoknak. Vajon mi marad, ha az ember tudata végleg leteszi a fegyvert, a harcot, az ellenállást, az ítélkezést mindenél és mindenkivel szemben?

A CSEND! A TISZTA SZERETET! KRISZTUS BÉKÉJE! A MÉLY HÁLA! AZ EGY-SÉG TUDATA! A TEREMTŐ KREATIVITÁS! A SOHA EL NEM FOGYÓ ÖRÖM.

Mert akiben feloldódik az ellenségkép, az tökéletes CÉLBA ÉRKEZETT, (nem célt tévesztett), mint ahogy célban van a mi Mennyei Atyánk is. Kezdjük hát e feloldást magunkon, és ajándékozzuk meg a világot személyünkben egy olyan emberrel, akinek helyén van az önbecsülése, mert a bűn terhét már nem cipeli a tudatában. Akinek, ha a szemébe néznek, a szellem fénylő tisztaságát látják. Ha a szívére néznek, a biztonság melegét érzik, és ha a kezére tekintenek, mindig találnak benne egy baráti ölelést!

JAKAB ATTILA

A KARÁCSONY TÖRTÉNETE...

Az általánosan elfogadott vélemény szerint Jézus valamikor i. e. 4 és 6 között született. Születésének pontos időpontja azonban nem ismert, ahogy azt maga Joseph Ratzinger/XVI. Benedek pápa is elismerte a Jézus gyermekkorának szentelt könyvében (*A Názáreti*

Jézus. III: A gyermekségtörténet, SzIT, Bp., 2013). Ennek az az oka, hogy az első keresztény generációk Jézus születésnapjának nem tulajdonítottak jelentőséget. Ezt bizonyítja egyébként az a tény is, hogy a négy kanonikusnak elfogadott evangéliumból kettő (a Márk és a János szerinti) meg sem emlékezik a születésről. Mindkettőnél Keresztelő Jánossal kezdődik a történet. Jézus születéstörténetének részletei a Lukács (Lk. 2,1-20: pásztorok), illetve a Máté (Mt. 1,18–2,12: napkeleti bölcsek) szerinti evangéliumokból állnak össze. Ezeknek az elbeszéléseknek elsősorban teológiai jelentőségük és mondanivalójuk van. Ezeket a Krisztusnak/Megváltónak és az emberek üdvösségéért meghalt Istenfiúnak elismert Jézusba vetett őskeresztény hit fényénél kell olvasni és értelmezni. A szerzők célja tehát egyáltalán nem az volt, hogy ténylegesen hírt adjanak Jézus születéséről, hanem hogy üzenetet, teológiai mondanivalót közvetítsenek: a Názáreti Jézus születésétől fogva a megígért Messiás.

A közvetlen tanúk (apostolok és tanítványok) elmúlásával azonban igény jelentkezett arra, hogy Jézus gyermekkoráról is többet tudjanak. Erről az igényről tanúskodnak az ún. gyermekségevangeliumok, amelyek különböző, az idők folyamán (2. és 6. sz. között) keletkezett, hagyományokat rögzítettek (pl. *Jakab protoevangéliuma*, *Izajás felemelkedése*, *Tamás gyermekségevangeliuma*, illetve arab, örmény és szír gyermekségevangeliumok).

Karácsonykor – a széles körben elterjedt közhi-edelemmel ellentétben – nem Jézus tulajdonképpeni születésnapját ünnepeljük, hanem Jézus születéséről, vagyis az Istennek az emberiség történetébe való belépéséről, az Istenfiú megtestesüléséről (*inkarnáció*) emlékezünk meg. Ahogy azt már Lyoni Iréneusz a 2. sz.-ban megfogalmazta: „Isten emberré lett, hogy az ember Istenné váljon (*Eretnékek ellen/Adversus haereses* III, 10,2; IV,6,6; IV,20,4,IV,33,4). Később Alexandriai Atanáz (†373) fogalmazott úgy, hogy „az Isten Fia emberré lett, hogy bennünket megisteníthessen” (*A megtestesülésről* 54,3). A kortársainak számító kappadókiai atyáknak (Nagy Szent Vazul/Baszileiosz, Nazianzoszi Gergely és Nüsszai Gergely) az átistenülésről szóló tanítása pedig markánsan meghatározta az ún. keleti kereszténységet (amely szerencsés módon soha nem olvasztotta az ún. nyugati kereszténységet döntően meghatározó Ágoston dualista és moralizáló tanítását).

A kezdet kezdetén az első keresztények csupán Jézus haláláról emlékeztek meg. Majd a 2. sz. végén Alexandriai Kelemen (*Szönyegek/Sztrómateisz* I,21,146) arról tudósít, hogy az Alexandriában kb. 120 és 145 között tanító Baszileidész követői megemlékeznek az Úr megkeresztelkedéséről, mint az Istenségének a kinyilvánításáról (jan. 6), és az előtte való éjszakát olvasással töltik. Innen eredeztethető az Epifánia/Vízkereszt ünnepe, amely elsőként a keleti kereszténységben

terjedt el. Ehhez társult Jézus születésének a megünneplése is, amely ősi hagyományt egyedül az örmény apostoli egyház tartotta meg.

A római birodalom nyugati felében a keresztények hosszú időn keresztül csak a Húsvétot ünnepelték. Ellenben szembesülniük kellett azzal, hogy a téli napfordulót ünneplő Saturnáliák lezárásaként Aurelianus (270-275) császár dec. 25.-ét a „Legyőzhetetlen Nap” születésnapjává (*Dies Natalis Solis Invicti*) tette. Ez gyakorlatilag egybeesett a katonaság körében rendkívül népszerű Mithrász istenség születésnapjával. Mivel az ünnep alapüzenete, vagyis a fénynek a sötétség felett aratott győzelme, könnyedén keresztényíthetőnek bizonyult (a „legyőzhetetlen Nap”, nem más, mint maga Krisztus; Mal. 3,20), ezért a kereszténység politikai és társadalmi térnyerésével párhuzamosan (Nagy Konstantin császár 327 és 333 között építette meg a *Születés bazilikát* a betlehemi barlang fölé) Rómában mondhatni azonnal jelentkezett az ellen-ünnep igénye is. A 354. évi római kalendárium (*kronográfia*) említi először, hogy Rómában dec. 25.-én ünneplik Jézus születését. Az ünnep megteremtése elválaszthatatlan Liberius pápa (352–366) és a 350-től egyedül uralkodó, és ariánus (vagyis Jézus istenségét tagadó) nézetet valló II. Constantius császár (†361) közötti teológiai és hatalmi konfliktustól.

Róma jelentőségének a növekedésével párhuzamosan terjedt el a Karácsony ünnepe is. Ebben kétséget kizáróan segített az is, hogy Jézus születésének ünneplése révén könnyen keresztényíthetőek voltak az egyes pogány népeknek (germánoknak, skandinávoknak) a téli napfordulóhoz kötődő hagyományai. A Karácsony azonban csupán a középkor folyamán vált igazán jelentős ünnepé, és gazdagodott különböző kellékekkel (jászol, karácsonyfa) és motívumokkal (misztériumjátékok, ajándékozás). Téralapú pl. csak a 19. sz. közepétől kapcsolódik a Karácsonyhoz, és Charles Dickens tekinthető a feltalálójának (*Karácsonyi ének*, 1843). Időben és térben a karácsonyi hagyományok rendkívüli sokfélesége alakult ki, jóllehet ma már egyfajta uniformizáló tendencia is jól tetten érhető.

Elmondható, hogy napjainkra a Karácsony egy szekularizált – döntően családi – ünnep lett, amely mondhatni szinte teljesen elveszítette vallási/spirituális tartalmát; a fogyasztóközpontúság (a hetekig tartó karácsonyi vásárok) mintegy felemésztette az idők folyamán kialakult karácsonyi ünnepkört (vagyis az Adventtől Vízkeresztig terjedő időszakot). Jelzés értékű, hogy az önmagát „keresztény”-ként meghatározó Európában a kereszténység alapjairól megemlékezni hivatott két ünnep közül az egyik (Húsvét) elveszítette társadalmi jelentőségét, a másik (Karácsony) megvallásilag teljesen kiürült. Ebben a kontextusban a „keresztény” valójában úgy jelenik meg, mint egy eredeti tartalmától kiüresített identitásképző elem: európai az, aki („fehér”)

keresztény, vagyis aki nem muszlim; ahogy az a migráns-krízis kapcsán kiviláglott. Ennél egyértelműbben talán semmi nem fejezi ki az európai identitáskrizist és tudathasadást. Istennek az emberek irányába mutatott nyitottságára, ami az *inkarnáció*ban nyilvánult meg, az önmagát a megtestesült Istenfiú követőjének valló „keresztény” (egykor gyarmatosító, a határok kinyitását erőszakkal kikényszerítő; a „hit”-et tűzzel-vassal terjeszteni igyekvő) Európa ugyanis a bezárkózással és az elhatárolódással (kerítésépítésekkel) válaszol!

HABOS LÁSZLÓ

KOPOGTAK...

Kopogtak

Felülök, de szemem még csukva.

Az álomszép leány elszaladt,

Ruhája a szénaboglyában ottmaradt.

Már nyitom!

Kiáltom, s szemem tágra nyílik.

Ki jött? Ki visz el? Ki keres?

A tükörben saját képem kinevet.

Kinyitom

Kicsiny szobám rácsos ajtaját.

S ott áll Ő, és megmosolyog,

Aki mindenkihez egyszer bekopog.

MERZA JÓZSEF

DIÓTÖRŐ...

Későn keltem fel, mert előző este majdnem éjfélig fűtöttem, hogy elérjem a 11 fokot a lakásban. Ilyen hőmérsékletnél már nagyon jól lehet aludni, sapkát sem kell felhúzni éjszakára. Reggel úgy döntöttem, hogy napközben nem gyújtok be, takarékoskodom az idővel.

Egyébként, ha nem esik, úgy sem vagyok bent, legfeljebb beugrom egy rövid evésre, ha már szükségét érzem. Hamar elmegy a nap, öt órákor alig látni valamit. Villanyfényes favágás kezdődik s az összevágott darabok a kályhába kerülnek. A tűz ropogása közben kiváló alkalom adódik párhuzamos tevékenységre, azaz a frissen összeszedett dió megtörésére. Egyszerűbb dolog dióbelet szállítani haza, mint cipelni a héj terhét is. Sajnos, a héjat nem célszerű a cserépkályha tűzébe vetni, mert olajos füstje korommal vonja be a csempéket. A dióbél balra kerül az asztalon, a héj egy vödörbe, s időről-időre feltöltöm a törésre váró készletet.

Múlik az idő, felfelé indul a hőmérő higanyszála, már 13 fok van, lassan elkezdődhet a szellemi élet. Zacs-kóba töltöm a dióbelet, elrakom a vödörket, s szemlét tartok a nálam lévő sajtótermékek fölött. Günter Grass még várhat a hagymatisztítással, az Élet és Irodalom replikái vonatban is olvashatók, dehát itt van a Napló tegnapelőtt megkapott 89. füzet, s abból már csak bő két oldal van hátra. Piarista köz, 2006. november 1. Amit be kell vallanom. Hm, miről is van szó? Úgy látszik, ez érdekesebb lesz annál, minthogy el kell-e mennünk a Kossuth-térre. Bizony, így van, későbbre hagyom a politikai eszme-futtatást.

A gondolatok sora szabályosan indul, ismert tényeket hallunk a kisközösségek kontesztáló vagy nem-kontesztáló tevékenységéről, a pápák tisztogató működéséről, a kettős hűségéről, életről vagy megsemmisüléséről. Küzdelemről állammal és egyházzal, erőfeszítésekről, hogy helyesen tudjuk felismerni és követni Jézus szándékát. Vállalkozásunk egyedülálló, példáját ritkítja a történelemben. Aztán tönkrementünk. Jézusnak jobb volt a helyzete, mert nem látta a tönkremenetele utáni helyzetet, mi látjuk.

Pedig 89-ben nemcsak a Napló szerzője volt euforikus állapotban. Magam is azt gondoltam, hogy érdemes az embernek fiatalon belevágni egy mozgalomba, mert akkor félszázad múlva megláthatja eszméi győzelmét. És hát nemcsak mi voltunk feldobva, hanem az un. rendszerváltó értelmiség egésze. Később ők is elvesztették a jókedvüket. Mi azonban most ne velük foglalkozunk, hanem a saját dolgainkkal.

Utólag könnyű okosnak lenni. Ezért azt kérem, hogy ne tekintse senki öngazolásnak, amit mondok, mert nem arról van szó, túl gyermeketeg lenne. Felelőst sem akarok keresni, méltatlan lenne igyekezetünk ismeretében. Egyszerűen csak összefoglalni szeretném azt, amit a történelem újra igazolt tanulságának tekinthetünk. A világos látás meghozza a lélek békességét is.

Két dolog volt egészen természetes 89-ben. Az egyik az, hogy nemcsak a bankok fognak megszállni minket, hanem az összes nyugati és keleti eszmeáramlat igyekezni fog támaszpontokat kiépíteni, vagy visszaszerelni régi pozícióit. A régi szerzetesrendekkel és lelki-ségi irányzatokkal együtt megjelennek az újak, népet akarnak gyűjteni, jó esetben nem azért, mert másutt már

elvesztették vonzerejüket. Latba vetik erejüket, hogy híveket toborozzanak az évtizedes elzártág folytán szabadságra, kibontakozásra, szellemi érvényesülésre vágyó emberek körében. Mi pedig állunk a nagyvilág fel-táruló vallási csodapalotájának kapujában és tapasztalatlanul követjük a szépet, a gondok megoldását ígérő hangokat. Az elfogadásban, a társulásban, a követésben jelentősen közrejátszik a tehetősebb irányzatok infrastruktúrája. Dicsérni is fognak minket, hiszen megőriztük a hitet a vallástalanság közegében, de a dicséret egy-fajta érzéstelenítés is azoknak, akiket mégiscsak be akarnának vonni saját világukba. A gyanútlan ember hajlandó értéktelennek látni szerény eszközeit – bár azok segítettek élni és túlélni a hideg napokat – és lemondani róluk, elcserélni őket mutatósabbakért. Így tagozódik százfélé – sőt többfelé – vallási értékekre érzékeny népünk. Más földön, más korban, más karakterek által alakított csoportokba.

Nem úgy Bulányi! Ő tudja, mit ér a Bokor közösség, ő tudja, milyen szellemi és erkölcsi érték halmozódott fel évtizedek alatt ebben a magyar földön, magyar emberek által, a kortárs magyar történelemben megteremtett közösségben. Ő tudja, hogyan hitelesítette látását fiatal és kevésbé fiatal emberek valóságos tanúságtétele. Elégtelt érezve, teljes energiával robban bele a hazai és külföldi világba. Elmondja történetünket, felmutatja eredményeinket. Kapcsolatot létesít a hazai szellemi élet jeles személyiségeivel. A Bokor konferenciákat szervez, amelyeken programot hirdet meg a társadalom, az egyház számára. Időszerű mondanivalója van a kibontakozás, a megbékélés, a nemzetmentés, a kisközösségi hálózatépítés tekintetében. Csatlakozik a humánus törekvésekhez, ellenzi a halálbüntetést, a kötelező katonai szolgálatot. Tovább folytatja a határokon is átnyúló karitatív tevékenységét. Külföldi reformer szervezetekkel teremt kapcsolatot, majd a tengerentúlon is meghirdeti evangéliumra alapozott elveit. Mindez csupán gyors vázlat annak szemléltetésére, hogy minden okunk megvolt az öntudatra és a büszkeségre. Minden okunk megvolt arra, hogy elvárjuk a keresztény társadalom elismerését, s a minket megillető hely megadását.

A disszonáns hangok nem vártak magukra. A hazai egyháztól várt furcsa rehabilitáció éveket késett, valójában semmit sem ért. Teológiánk ismeretében nem kerülhettünk be a magyar lelkeségi irányzatok közé. Könyveinket egyháziilag nem terjesztették, újságunkat nem lehetett árusítani a templomokban, az egyházi vezetők elhárították párbeszédet javasoló meghívásainkat. Külföldről elég hamar megkaptuk a szektoid minősítést, a konzervatív amerikai keresztények felismerték, hogy eszmevilágukba nem illik bele erőszakmentes, nem diszkriminatív magatartásunk. A kontesztáló nyugat-európaiak viszont túl egyházhűnek ítéltettek bennünket. Lehetett érvelni, elégedetlenkedni, a kapuk zárva maradtak.

Mit mulasztottunk? Felesleges indokolatlan elvárásokkal vádolni magunkat. Boldogok voltunk, igyekeztünk teret foglalni reményünk szerint. Megbocsátható, hogy az optimista alkatok nem gondoltak arra, amit Kocsi Csergő Bálint már átélt: az új világban, amelyben a helyeket betöltötték a régről átmenekültek és a fiatal trónkövetelők, nincs szükség elismerést váró, majd egy idő után elégedetlenné váló, esetleg követelőző veteránokra. A veterán örüljön annak, hogy valahol interjút adhat a régi, kemény időkről, díszvendég is lehet, persze, ha tud polírozottan viselkedni. Érdes hangú emberek kéretnek távol maradni. Nincs kivétel! Azok sem képeznek kivételt, akik azt hiszik, hogy megtalálták Jézus üzenetét. Ha nagyon erősen hiszik ezt, akkor felgyorsíthatják a dolgok menetét és nem 17 év múlva kezdenek bánkódni azon, hogy nem kerültek a Golgotára. Azon is el lehet gondolkodni, hogy a XX-XXI. században mi is a Golgota. A kitűnő Husz János számára a máglya volt az, jelenkorunk informatikai világában a semmibe vevés, ami fizikailag kényelmes lehet, de a szellemi ember esetleg bele tud bolondulni. Vörösmartyt sem végezték ki, lelke azonban a pokol kínjait szenvedte.

Sorsunk kiszámítható volt, valamit hibáznunk kellett volna ahhoz, hogy ne így legyen. Az előző bekezdésben leírt mondataimat megtalálhatjátok a korabeli elmélkedéseimben, jóllehet akkor fanyalgó vészhuhogásnak tűnhetett az euforikus nyüzsgésben. Igazolásra nem várok, boldogságban nem úszom. Egyszerűen nyugodt vagyok, mert igaznak bizonyult az Országokról alkotott képünk. Nem nagyon tudnék mihez kezdeni, ha kiderült volna, hogy sikeremberekké is válhattunk volna, csak ügyesebben kellett volna alkalmazkodnunk a világ áramlataihoz. Voltak lelkigyakorlataink – lapozzuk fel a Karácsonyi Ajándék régebbi füzetait – olyan, persze nem volt, ahol kiderítettük volna, hogyan lehet megúszni a várható megpróbáltatásokat. Elkerülni azt a bizonyos keserű poharat, amit más is megpróbált megspórolni. Ő elég hamar rájött arra, hogy az nem megy. Mármost az, hogy mi a keserű pohár, valószínűleg változatos dolog. Ami legjobban fáj.

Nem hiszem, hogy egy nagy lelkigyakorlattal bebiztosíthattuk volna magunkat. Szabad embereket nem lehet pártkongresszuson megszervezni, akkor sem, ha fényes jövőt akarunk felrajzolni. Mindenki tudta volna, aki ismeri felfogásunkat, hogy a fényes jövő óriási tévedés, megalapozatlan ígélet. Jobb így. Reménykedni, boldogan ténykedni szabad, sőt szép dolog. De csak egyszer. Ezért volt, hogy 90-ben és azóta többször elmondtam, most pedig, először, le is írom, hogy elkezdtem keresni a helyemet a Bokorban. Nem azért, hogy elbújjak, hanem azért, hogy megtaláljam azt a helyet és azt a módot, ahol és ami szerint, a legtöbbet tehetem a barátaimért. A dicsőséges Bokor nem az én műfajom, több okból nem vállalhatom, a küzdő, problémázó, mellőzött közösség viszont mindig számíthat rám. Miben?

Ez volt 90-ben a másik fogadalmam. A tiszta beszéd, az indulatmentes beszéd. A társadalmi átalakulás első szakaszában világossá vált, hogy küzdelem kezdődik az érdekcsoportok között és ebben a harcban az érvek megfogalmazása, kimondása, vállalása a legtöbb, ami tehető az emberek érdekében. Egy-két, korábbi stílusban megírt szöveg után áttértem talányos, nehezen megfejthető íráskészítésre, amelyek fájdalommal születtek, aktuális problémáimat fejezték ki, a Bokorhoz szóltak és nem bántathattak senkit. Vagy azért, mert érthetetlenek voltak, vagy azért, mert aki megértette, az szükségképpen szolidaritást kellett hogy vállaljon az íróval, nem a tartalom miatt, hanem azért, mert megértette, hogy valaki fájdalom árán akar közölni közérdekű dolgokat. Mesékbe burkolva. Nem mindig sikerült, túl hosszú ideig tartott, de nem bánom. Nem születtem írónak, de írnom kellett, mert az írás fegyelmez. Módot ad, hogy többször meggondoljam, mit akarok elmondani, esetleg le is mondjak alkalmatlan állítások megfogalmazásáról. Írás közben új gondolatok születhetnek, napokra szét húzva, több szempont is kialakul. Eközben nemcsak a probléma tárható fel, de remény nyílik, ha nem is a megoldásra, de legalább lelkünk rendbetevésére.

Jó példája volt ennek – legalábbis számomra – a Nagyon lassan című írásom. Nem közöltem sehol, egyszer felolvastam, nem tudom, érthető volt-e. A jubileumi szentmise túlméretezett volta nagyon nagy megpróbáltatást jelentett nekem. Többet mutattunk a valóságnál – bár a felszínt nézve el lehetett hinni – és többek számára nagyon hatásos volt, hiszen a volt köztársasági elnöktől kezdve, vagy azon végezve, rengeteg jószándékú ember, hívó vagy rokonszenvező, közéleti és nem-közéleti személyiség jelent meg. Nekem a poklot jelentette volna, kérdésnek tekintetem volna, ha – hosszú múltam alapján – nem tudtam volna, hogy az, ami ott zajlik, nem öndicsőítés, hanem Jézus ügyének hirdetése. Szavakba, mondatokba, mesébe gyúrtam bele gondjaimat és eljött hozzám a béke. Ebben a békében olvasom ma a 89. füzet meditációját arról, hogy mit kellett volna tenni nagy örömkömben és büszkeségünkben, s örülök annak, hogy nem voltam ünneprontó, hagytam mindenkiket zavartalanul örülni, hiszen a lelkiismeretes ember úgyszólván végig gondolja, újra értékeli életét. Saját felelősségét is, mivel önmagunk lelkének ítélete elől nem tudunk elfutni.

A nagy okosság, meg az új okosság, a kommuna között, oldjuk mesével a feszültségünket, hiszen csak oldott állapotban vagyunk olyan helyzetben, hogy termékeny gondolatok születhessenek meg bennünk, ne terjedjen el a panaszkodás, ne rázzuk, frusztrált tehetetlenségünkben, az öklünket. Persze, „majd ha hetven, nyolcvan év keservét / hordod szíveden / akkor mondd meg, milyen a világ”, s mégis, van mód kitörni a reménytelenség világából, megerősödni, hiszen “a kétségbeesés a bűnök koronája”. A világban “űzik a felhőket a szelek. Künn süvít a tél viharja”, de benn, a mi világunkban,

“perg a rokka s vígan zeng a dal”. Bánattól vagy szenvedélytől zaklatva, vegyük kézbe a Bolond Istókot, egy olyan fiatalember sorait, akinek már két éve sem volt hátra az életéből. Olvassuk, de nagyon kérem, lassan. Ma mindenki hadar.

Igen, a felelősség. Négy éve, barátaim azt ajánlották egy még arra nem járt ismerősömnek, hogy csatlakozzék hozzám, mivel én úgy ismerem a Zempléni-hegység bizonyos tájait, mint a tenyeremet. Még egy-két vándor is velünk jött és szépen rőtünk a kilométereket erdőn és mezőn. Magyaráztam, hogy mi, merre van, és jó félnap múltán, kibújva az erdőből, megjelent a láthatáron Regéc vára. Rendkívül elégedetten közöltem ezt a nyilvánvaló ténytet, s azt is elmondtam, hogy miről lehet – akár éjszaka is – felismerni ezt a helyet. Alapos magyarázat után vidáman továbbmentünk, de a vár nem akart közeledni hozzánk. Nem érttem az egészet, erőltettem a dolgot, de fél óra múlva világossá vált, hogy utat tévesztettünk. De miért, hiszen többször jártam erre, nappal és éjjel. Miféle varázslat lett úrrá felettünk? Teljesen megzavarodtam és összeomlottam. Kudarcs, szégyen. Ha azonban valahol eltévedtünk, vissza kell menni az utolsó, biztos pontig és újra kezdve, alaposan megvizsgálni a lehetséges elágazásokat. Tetszik, nem tetszik, ez az erdei vándorlás alaptörvénye. Talán másé is. Végül is kiderült, hogy ha öntudatosan nem játszom meg magam, akkor észreveszem az orrom előtt levő helyes folytatást. Bocsánatot kértem a közel egy órányi elvesztett időért – kötött keretek között ez elég kellemetlen – és türelmesen hallgattam barátaim vigasztalását, hogy ez bizony százszázalékos helyzetben is megtörténhet, nincs semmi baj, s nélkülem egyébként sehol sem lennének. Napokig rágtam magam, nem is fogom soha többé elfelejteni, hogy teljes bizonyosság érzetében is lehet téves útra menni. Az erdő olyan, mint az élet, örökké változik, szerényen és állandóan figyelni kell rá. Néha visszatértem erre a jelenetre, akár ismerősökkel, akár fogékony, új társakkal. A bizalom esetleges elvesztése az, ami fáj. Csalhatatlan biztonságban vezetni téves útra azokat, akik bizalommal követnek engem. Időnkint felidéztem szegény Nyilas Misi alakját, aki kínlódván fordította latinra Gyéres tanár úr mondatát: Etiam ille est fur, qui fiduciam hominum rapit, azaz: az is tolvaj, aki mások bizalmát meglopja. Cseppben a tenger. Túl érzékeny vagyok? Túlzott bennem a felelősségérzet? Ilyen semmiségek miatt? A helyzet mégis csak az, hogy nem a felelőst kell keresni, hanem a helyes utat. Ez az elsődleges.

Van itt még egy megfontolandó szempont. A sokszor nehéz, esetleg veszélyes teljesítménytúrákon, a rajtban aláírunk egy papírt. Az áll rajta, hogy a túrán a saját felelősségünkre veszünk részt, a rendezőktől semmilyen címen nem kérünk kártérítést. Kemény beszéd ez, hiszen a rendezőségnek van fogalma az elérendő célról, tudja, milyen úton kell haladni, sőt azt is ígéri, hogy bizonyos pontokon segítségünkre lesz étellel és itallal.

Biztonságot azonban nem garantál. De hát nem gyerekekről van szó, hanem egészséges fiatalokról, idősebbekről. Tudják, mi történhetik velük, így is vállalkoznak. Aláírják és nekivágnak az útnak. Szép kis profán példa. A hitben vezetőknek is van fogalma az elérendő célról, az utat is le tudják írni, segítenek is, ha megtalálnak minket. Felelősségük tudatában indítják útra a vándorokat, de a célt csak hiszik, az út minden buktatóját még ők sem tapasztalták, előttünk járnak, de nem biztos, hogy a helyes nyomon. Úgy lehetünk velük, mint amikor a hosszabb ideig követett társunk egyszer csak megáll, megfordul és azt kérdi: tudod az utat? Akkor derül ki, hogy már ő sem tudja, de mi követtük. Ilyenkor mutatkozik meg érettségünk. Az, hogy nem gyerekként indultunk meg, sikerek és sikertelenségek vannak mögöttünk és most azt látjuk, hogy újból próbára tettünk. A felnőttek vezetője elmondhatja, hogy a legjobb tudását és felelősségét ajánlja azoknak, akik benne látják megbízható vezetőjüket, de nem ígérhet megdönthetetlen, örök bizonyosságot. A felnőtteknek tudni kell ezt, aki nem tudja, nem felnőtt. Ha nem jó így, ne vállalkozzék. Kudarcai nem lesznek, ámde sikerei sem. Vádolni senkit sem kell, azzal semmire nem megyünk. Az utat kell keresni, a helyeset.

Aki mesél, annak nyugodt a lelke. E tárgyban én is nyugodt vagyok. "Ezért van, hogy a háborúban verset írok", illetve mesélek, mert ahhoz inkább értek. Sőt, abból erőt is merítek. Mesélek még egy kicsit. Ha ez nem az olvasó kedvelt műfaja, fejezze be az olvasást.

Neu Piroska, a Gondolat Kiadó szerkesztője, 1975-ben megkért az Írországban élő Lánzos Kornél Space through Ages című geometriai – elméleti fizikai könyvének lefordítására. Nem sok kedvem volt hozzá, a fordítás elég hálátlan munka, de hogy kedvét ne vegyem, elkértem tőle betekintésre. A könyv szakmailag nagyon érdekes volt, engem azonban az epilógus mottója fogott meg. Franz Werfeltől idézett a szerző: "Greatness is only possible against the stream, never with the stream. The eternally defeated are the eternally victorious and the voice is truer than the noise". Vagyis: Naggyá lenni csak az ár ellenében lehet, az árral soha. Az örök legyőzöttek az örök győztesek és a hang igazabb, mint a lárma. Ez eltalált. Fizikát vártam és valami mást kaptam. Elvállaltam a fordítást. Telt, múlt az idő, lényegében el is felejtkeztem az egésztől, amikor is, tán nyelvgyakorlat céljából, a nyolcvanas évek végefelé, német eredetiben, megvettem Werfel Jeremiás-könyvét, amit még elsőéves egyetemista koromban olvastam magyarul, fütetlen debreceni szobámban. "Höret die Stimme", azaz Halljátok az ígét. A könyv utolsó előtti oldalán ezek a sorok állnak: "Grösse nur gegen die Welt gibt und niemals mit der Welt, die ewig Besiegten die ewigen Sieger sind und die Stimme wirklicher ist als der Larm." Tehát innen van a mottó. Másnak, más helyzetben ez semmit sem mond, nekem az én helyzetemben sokat jelentett. A tisztességes, szellemi ember alapvető

magatartását. Azt, hogy miképpen kell viselkedni, ha nehéz az ember élete. A próféta szót szerénységi okokból mellőzöm.

Korszakalkotó írást tartalmaz a 89. füzet. Leszámolunk a nagysággal, az elismertséggel. Lezárunk egy 17 éves mellékvágányt. E két lépéssel kiüresítjük magunkból az emésztő gondok terhét, meghaladjuk önmagunkat és új, könnyű lélekkel tudunk körülnézni a világban. Amíg gondolkodni tudunk, segítjük gondolatainkkal – ha elfogadják – az utánunk jövőket. A "lehetetetlen" Napló ebben is segít.

Más okom is van az örömré. Nem tudom, hogy a Napló írója hogyan kapott kedvet e műfaj gyakorlásához. Jól emlékszem, hogy valamikor, Arany Jánosra hivatkozva, arra bízattam a szerzőt, hogy nyisson egy "kapsos könyvet", amint illik egy idős korba jutott emberhez. Lehet, hogy emlékszik erre a szerző, lehet, hogy nem. Az utóbbi esetben még nagyobb érdem a stílusváltás, s ez azt is igazolja, hogy egy korban szükségszerűvé válik az ilyen beszédmód. Írunk, azaz beszélünk életünkről, mindennapjainkról, párbeszédet kezdeményezünk, s ennek során átadjuk tapasztalatainkat minden kényszer nélkül. Közelebb kerülünk barátainkhoz.

E közelség jegyében szemlélem a Mindenszentek napján írt feljegyzés utolsó szavát. Golgota. Nincs feljebb? Nem tudjuk magasabbra emelni a tekintetünket? Nincs tovább? Cél a Golgota, vagy a cél elérésére irányuló törekvésünk következménye? Mi is a cél? István diakonus meglátta a célt halála előtt néhány pillanattal? Nemde a Golgota a Credo közepén található, s ezután még szó esik feltámadásról, mennyekről, a mennybéli helyekről, égi Országról, eljövendő örök életéről. Egy percig sem vonom kétségbe, hogy a naplóíró tudja mindezt, mégis meg kell kérdezni tőle, hogy maradéktalanul megszabadult-e Pál megváltás szemléletétől, amelyben a keresztthalálnak van központi szerepe és kevesebb szó jut az irgalomnak, a szelídségnek, békességteremtésnek? Pálnak csak a keresztrefeszülés fontos. Nyilván, hiszen ezen fordul a világ bűneinek eltörlése. Nos, nem kétkedem abban, hogy a Napló írója elméjében megszabadult a megváltás-elmélet mechanizmusától, de ez az utolsó szó egy feldolgozatlan tudatalatti gyökérről árulkodik.

Vissza a meséhez. Azt kell-e hangsúlyoznunk egy sportolónak, hogy választott sportágában minden nap holtfáradtan fog az ágyába esni, vagy időnkint delíriumos állapotban fog versenyezni? Hogy néha elveszti öntudatát, lázas lesz, kritikusan felmegy a vérnyomása, duplán lüktet a pulzusa, kapkod a levegő után, félájultan esik földre a szalag átszakítása után? Nem ezt mondjuk. Azt mondjuk: ha igyekszel, célba, ismétlem, célba érsz. Ha vonzó a cél, akkor a versenyzőnek semmi sem lesz drága ezért. Elég hamar megtudja, mi mibe kerül. Nem tévesztjük meg, nem tagadjuk a halálra fáradás tényét. De céltalanul senki sem akarja fárasztani magát, senki sem akar esetleg tönkremenni. Vonzó, nemes emberi,

vagy vallási célt kell kitűzni. Ha nem hívőt biztatunk, akkor azt kell mondani, hogy az a dolgunk a világban, hogy küzdjünk "Erőnk szerint a legnemesbekért", s akkor az emberiség megőriz legjobb emlékezetében. Ez a cél és ez a jutalom. A hívó embert viszont a mennyország boldogságával vonzza és várja a túlvilág Urának lakomája vagy a paradicsomi ligetek öröme. Ki kell mondani a remélt célt, mert a Golgota nem cél. A jó marketing a célra mutat, oda vezet.

Öreg este lett, majd éjszaka. A kályhát az első estén már rég lezártam, aludni próbáltam, erőt gyűjteni az új napra. Forgolódtam az ágyon, gondolatvázlatok futkostak a fejemben. Két órakor a Hold még szépen megvilágította a szobát. Vannak helyzetek, amikor nehezen jön az ember szemére az álom.

2006. december 12 – 24.

KIRÁLY IGNÁCZ

GYARLANDÓSÁGUNK... (GYARLANDÓ = GYARLÓ + HALANDÓ)

Sajnos nem voltunk és még mindig nem vagyunk szentek. Az erre való törekvést azonban ugye, nem adjuk fel?! Az élet hoz olyan helyzeteket, mikor jó szándékú kíváncsiság, rosszindulatú kíváncsiság, ártani akaró kötözködés... olyan személyes, közösségi dolgainkról kérdez, faggat, kutakodik, melyeket mi belső személyes és közösségi ügynek tekintünk. Ezek olyan kihívások, melyekre nem szerencsés, ha ösztönösen, pillanatnyi helyzet szerint reagálunk...

1./ Titoktartási fegyelem. Katolikus gyökerű mozgalom vagyunk. Tudjuk, hogy mi az a bűnbánat, mi a szentgyónás, mi a bocsánatkérés és jóvátétel. Azt is tudjuk, hogy mi a titoktartás. Tudjuk? A lelki vezető Isten előtt végzett kitarulkozást nem ad ki senki másnak. Ha a bűn mást érint, a vele való rendeződésre (bocsánatkérés, kiengesztelődés) biztatunk. A titoktartási fegyelem alóli feloldást csak az érintett adhat. Ha szükséges, akkor az ehhez való hozzásegítését elő kell segíteni. A valaki, valakik sérelmére elkövetett hibáink, bűneink, mulasztásaink jóvátételt, vagy annak erős igyekezetét feltételezik az őszinte bűnbánat esetén. Hamis gyakorlat az, ha valaki Isten bocsánatát kéri és reméli anélkül, hogy az általa okozott kár, sérelem személyes rendezését szorgalmazná. Ha menyeyi Atyánk úgy bánik velünk, ahogyan mi emberek szoktunk egymással bánni, akkor sok baj érhetne még bennünket. Ha előbb rendbe tettem rendtelenségeimet embertársammal, majd akkor mehetek megbocsátás reményével Istenünk elé. Amikor testvérbarátom bajával hozzám fordul, akkor megtisztelő bizalmát akkor szolgálom helyesen, ha erőt, biztatást adok a megbántott harmadikkal való rendeződésére. Nincs titok, ami ki ne tudódnék. Atyánk eleve tudja dolgainkat. Akkor is így van, ha elringatjuk magunkat irgalmas szeretetében való bizalmunkban. Embertársaink

esetében is így van. A megfáradt, elerőtlenedett ember sírba viszi rendezetlenségeit. Ebben az a probléma, hogy minden megnyilvánulásunk, sőt mulasztásunk kihat. Hatással van környezetünkre, szeretteinkre, most élőkre és majdan megszületőkre. Ennek tudatosítása felrázó erejű lehet.

Szerettem a jól értesült szerepét játszani. Nagy küzdelembe került, hogy ne locsogjak. Szerencsére ebben sokat segített, hogy hiúságom nagyobb volt, mint pletykás hajlamom. Kortárs csoportom bizalma olyan erős volt, hogy nálam tették le bizalmas nyavalyáikat a házibulis impotenciától az iskolai csoportos betörés utólagos félelméig. Kezdetben ez a bizalom segített szájam fegyelmezésében. Fiatalon megözvegyült édesanyám bizalmát annyira nem akartam elveszíteni, hogy egy cseresznyelopás után magam igyekeztem elmondani-bevallani neki a dolgot, mert felismert a tulajdonos néni. Igyekeztem haza, hogy megelőzzem a panaszost. Édesanyám annyira bízott bennem, hogy sokszor én írtam alá az ellenőrzőmet és csak annyit mondott utólag: ugye fiacskám, nem lesz bajod ebből?

2./ Véd- és dacsövetség. Akiket szeretünk, akik hozzánk tartoznak, azokat meg akarjuk védeni. Ösztönösen is, illendőségből is, igazság és tárgyilagosság szerint is. Ez természetes. Értékszemléletünk azonban ennél többet kíván tőlünk. Istennek tetszeni akarás az ön- és egymás védelemben azt jelenti, hogy nem csupán összezárunk a külső támadásra, hanem magunk között is vigyázunk, hogy minél kevesebb alapot adjunk a bennünket lejáratni, bántani akarók számára. A normális ember nem a szennyes ruhákat teregeti a szárító kötélre, minden arra járó szemléletére. A mosott ruhák és a megmosakodott személyiség való az emberek elé, az emberek közé. Aki kívülállóként a szennyes kosarunkban akar kutakodni, az vagy beteg, vagy gonosz. Ha kérdez, az természetes. Ha erőszakosan ránk száll, az gyanús. Szinte bizonyos, hogy kártékony. Fenn kell tartanunk magunknak a jogot ahhoz, hogy bizalmas, személyes szennyesecink tekintetében személyesen magunk döntünk annak nyilvánosságáról, vagy hírzárlataról. Nemet mondani is lehet erény. A megfontolt védekezés erénye. Egy pletyka éhes, méregkeverésre hajlamos világban kiemelten fontos, hogy a mi gyarló kezünkre bízott és sokszor beszennyezett gyöngyök ne kerüljenek ártó kezekbe. Az igazgyöngy nem veszít értékéből, ha besározódik (Tamás ev.), de tisztán tartani kötelességünk. Főként egy magát morális megújulási mozgalomnak megfogalmazó közösség tagjának. Bennünket a tények kell, hogy megvédjenek. Erényeink, értékeink tények. A bűneink is tények. Hamis testvérbarátság az, ha rendezetlenségeink megideologizálásában, kimagyarázásában zárunk össze, az egymás megvédésének önmagában jó szándékával. Vigyázat: minden szőnyeg alá söpört szégyellni valónk puskaporos hordó alattunk. Figyelem: minden bevallott és lerendezett bűnünk erő forrása szá-

munkra. A magam korrekciós megtérései görcsmentesen illusztrálhatják apostolkodásomat családomban, közösségeimben, a társadalomban. A mulatozós, szoknyapecér Ágostonból kinőtt egy Szent Ágoston. Vallomásainak hitelessége a megbánt és lerendezett múltjából is forrászik.

Erősen szégyellni való volt, hogy puskám is volt az édesapám halálát okozó kommunisták gyérítésére. Akkor még ezt egy valamire való fiú kötelességének éltem meg. Mindaddig, míg Gyurka bácsinak, az ellenség szeretetére rámutató jézusi gondolatai meg nem érintettek. Szégyen volt, hogy utcai könyvárustól loptam könyveket, hogy olvasmányaim legyenek, ha pénzem nincs is. Mindaddig, amíg a jézusi adástörvényt el nem fogadtam és vissza nem loptam a kisjövedelmű árusnak a könyvek árát (bár inkognitómat nem volt bátorságom-erőm feladni...). Szégyennek számított kispapként eljegyezni egy Zsike nevű leányt. Mindaddig, amíg lelki vezetőmtől erőt merítve egyházi előjáróimmal le nem rendeztem ezt és bejáró civilként nem folytattam a teológiai tanulmányaimat...

3./ A bántás fáj. Akkor is, ha megalapozott. Akkor is, ha engem ér, akkor is, ha szeretteim közül ér valakit. Egy valamire való kapcsolat életjelensége, hogy tudatosan kezeli a problémás helyzeteket. Amikor Jézust a maga párkapcsolat nélküli életében „leeunuchozták” (herélt), humorosan, görcsmentesen kezelte a méregkeverést. Még meg is toldotta: igen, vannak, kik annak születtek, vannak, kiket az emberek tettek azzá, és vannak, akik magukat, hogy a Mennyek országát jobban építhessék (Mt 19,12). Tehette, mert nem adott fogást magán. Mondhatta volna, megmagyarázhatta volna, hogy ő nem eunuch, hanem nazír. Nazír volt (Isten elkötelezett embere), aki önvédelmében meg meri fogalmazni: ki vádolhat engem bűnről? Kár, hogy tanítványai mellette való kiállításáról nincs anyagunk. Falánk és iszákos, vámosok és utcanők barátja... Lepergett róla, mert sok jó tette és kapcsolataiban, programjaiban az emberi személyekre figyelése a méregkeverőket elhallgattatta és neki pedig volt erőforrást is jelentő sikerélménye a lenézettek körében.

Ha bántják a testvéreimet, személyesen beszéljem meg vele, hogy megalapozottan megvédhessem. Gyarlóságaink, bűneink ellenére is meg kell védenünk egymást. Ennek első jele, hogy kinyilvánítjuk szóban, tettben, hogy mellette állunk. Kinyilvánítjátok, hogy mellettem álltok. Akkor is, ha bünt követtem el. Ez nem a bűn pártolása, hanem a testvér pártolása. Bűnpártolás nem csökkenti a fájdalmat. A megtisztulásban való hatékony segítség szünteti meg a fájdalmat. Amelyikünk sebezhetővé vált, fokozottabb segítségre szorul, hogy gyógyuljon, felerősödjön. Hagyni testvéreimet saját levében főni, szeretetlenség. Jelezni, „csilingelni”, belékarolást felkínálni kötelesség. Egy bokros elvárásom biztosan van: elvárom, hogy „csilingelj”, sőt kiálts, ha megáll-

nék, visszacsúsznék, vagy letérnék az Útról. Intim területként kezelni megingásainkat és lapítani, szemet hunyni a mulasztás bűne. Ha én lapítok dolgaimról szégyenből, hiúságból, félelemből... akkor az Isten hogyan tudna rajtam segíteni testvérbarátok nélkül? Ha te lapítasz, magadtól zárod el a gyógyulást segítő erőket. Sok minden fáj. Sokszor az igazsággal való szembesülés is. Sokszor a műtéti beavatkozás is. Sokszor a bizonytalan végkifejletektől való félelem is. Tény, hogy egymás irgalmára szorulunk. Rászorulóként is, segítőként is. Erre épül a lelki vezetési szolgálat, az én-te kapcsolatú is, a közösségi is. Olyan világban élünk, ahol sokszor a mosakodást, tisztálkodást dezodorokkal, kenceficékkal akarják kiváltani az emberek. Sőt az emberek némelyike korát, élethelyzetét olyan sminkkel, toilettel, ruházattal, státusszimbólumokkal álcázza, melyek a fiatalság látszatát és jómód illúzióját kelti magában az emberben és környezetében. Milyen kínos volt egy lila hajú bevakolt néninek, mikor a buszon helyet kért és bocsánatot kérve felugrottam: „azt hittem, hogy diáklány tetszik lenni”. A valóságtól nem félni kell, nem meghamisítani kell. Szembe kell nézni vele és meg kell válaszolnunk kihívásait. Gyarlóan, de a megszentelődés reményében, halandóan, de az örök élet szeretet Istenebe vetett bizalommal. Lehetséges, hogy ilyesmire is gondolt Jézus, mikor a galamb tisztaságáról, keveretlenségéről (akeraiosz) beszélt?

VENCZEL FERENC

DÜMMERTH DEZSÓ: AZ ANJOU HÁZ NYOMÁBAN...

KÖNYVISMERTETŐ - KRITIKAI ELEMZÉS

Dümmerth Dezső új könyve bizonyos vonatkozásban folytatása Az Árpádok nyomában c. kötetnek. Az Árpád-ház kihalása után az Anjou-dinasztia egyik ága került Magyarország trónjára, s két nemzedéken át szilárdan kézben is tartotta, megerősítve a feudális pártharcokban kimerült országot. A szerző ebben a kötetben a francia eredetű dinasztia útját követi Szent Lajos király Párizsától, Anjou, Maine és Provence tartományokon át Szicília és Nápoly, tehát az akkori Két Szicília királyság trónjáig, majd a Magyarországra került ág sorsán keresztül Lengyelorszáig. Műve az esemény- és művelő-

déstörténet, és ezenkívül még több tudományág eredményeinek sikerült esszé-ötvezete, amelyet a téma érdekességén túl – mint minden esszét – a szerző önálló látásmódja tesz különösen izgalmassá és vonzóvá. Olvasás közben pedig rövidesen rájövünk arra, hogy a kötet nemcsak az Anjou-ház fordulatokban bővelkedő történetével ismert meg, hanem a középkornak a gótikus stílus uralmát megteremtő századaival is, egyben pedig rávilágít arra, hogy az Anjou-kori Magyarország nemcsak hogy szerves része volt az akkori Európa politikai életének, de jelentős mértékben hatott más országok történetére is.

Dümmerth Dezső 1925-ben született Budapesten. Itt végezte tanulmányait is: 1943-ban szerzett bölcsészeti doktori diplomát a magyar és egyetemes történet, valamint a művészettörténet tárgyköréből. 1945-től tisztviselő a bölcsészeti-kari dékáni hivatalban, 1949-től az Egyetemi Könyvtár munkatársa. Írói működése 1950-ben indult az irodalom, festészet és zene területét érintő esszékel: Oscar Wilde, Mozart, Leonardo, Degas, Rilke, Schubert, Beethoven.

Pályája új szakaszát jelentette, mikor a hatvanas évek elejétől akadémiai és egyetemi kiadványokban saját forráskutatásainak eredményeit publikálta, elsősorban a művelődéstörténet köréből. A fontosabbak közül: Herder jóslata és forrásai, Történetkutatás és nyelvkérdés, Álmos fejedelem mítosza és valósága; Kazinczy köre és az 1811-12. évi országgyűlés; A magyar fejedelemség keletkezése és eszmevilága; Mária Terézia és a magyar nemesség; Az Egyetemi Könyvtár gyűjteményének keletkezése 1561–1635, és állományának alapjai. Esztétikai, irodalomtörténeti vonatkozású tanulmányai: Schiller és a formaszépség eszméje; A Csokonai-probléma.

1-„...Az apátlan, anyátlan árva, elhagyatott kisfiú, (Károly Róbert) felnőtt, megacélosodott, megemberesedett, és beteljesítette nagyszülei, (II. /Sánta/ Károly, Nápoly és Szicília királya) reményeit, átvette az Árpád-házi királyok örökségét Magyarországon. Először ...helyreállította, ...aztán megerősítette, végül pedig közép-európai tekintéllyé emelte újra M. országot, mint ahogy Szt. István, Szt. László, és III. Béla országához illett. A főúri anarchiának teljesen véget vetett, s e kemény harcokban maga is megkeményedett. A *Zách-tragédia* úgy mutatja, jobban is, mint kellett volna. De ha a *személyi bosszújában* örjöngő nemesnek sikerült volna őt lekaszabolnia ott a visegrádi palota ebédlőtermében Lajos fiával együtt, Magyarországra már a XIV. sz.-ban szomorú sors vár, a nyugati szomszédságban kezüket nyújtogató Habsburgokkal, délen pedig a növekvő szerb nagyhatalommal. Így azonban Capet Hugónak ez a magyarrá lett, egyik kései ivadéka nem csak visszaállította Magyarország régi...államberendezkedését, ... határait, ...hanem...hosszú időre megálljt parancsolt a nemzet-osztrák ...törekvéseknek.”/347. o./

2-Szerző summázza Anjou Károly Róbert,(Magyarországon I. Károly, továbbiakban K.) életét, életművét. K. 1288-ban született, mint Anjou Martel Károly, nápolyi trónörökös, és Habsburg Klemencia hercegnő egyetlen fia. 7 éves korától, (1295-től.) mint leendő magyar királyt nevelték. 1300-ban, (12 évesen) szállt partra először magyar felségterületen, a horvát tartományban, ahol rangjának kijáró hódolattal fogadták. Közvetlenül III. Endre 1301-ben bekövetkezett halála után, a magyar jogfelfogás szerint *törvénytelen* esztergomi érsek, Bicskei Gergely I. Károly néven Magyarország királyává koronázta. A (koronázáskor) a magyar jogszokásban az érvényességhez előírt három szigorú feltétel közül *egy sem* volt meg.

1 „Hiányzott a nemzetet...képviselő nemesi rend többsége,-akik jelen voltak, azok(-nak is) nagy része nem magyar volt.”(230.o.)

2-„A koronázó (esztergomi) érseket *bitorlónak* tekintették,(...akinek helyzete *a pápa előtt is* tisztázatlan volt).”(u.o.)

3-„De a legfontosabb, a Szt. Korona,...nem volt az Anjou-ház kezében.(„Pótkoronát” készítettek az alkalomra.) A koronázás...a nemesi rend ellenállását, és új király keresését eredményezte. /u. o./” Végző soron tehát ez a koronázás a *nemesi rend (a nemzet) ellenében*, mintsem szándéka szerint történt!

4/- Ugyanakkor VIII. Bonifác pápa is közbelépett és ítélkezett: „A korona K.-t illeti meg.” Az önkényes, s a magyar törvényeket ismét és következetesen semmibe vevő pápai döntés *általános ellenérzést és megdöbbenést* váltott ki (az országban). /241.o./ (A nemesi rendben)...ott lappangott a bizalmatlanság, hogy a szabad királyválasztás (-nak a rendeket megillető) joga nincs elismerve, -a pápa akar királyt adni Magyarországnak./242.o./ „*Nincs tetszésünkre*,...hogy a római egyház ...gondoskodjék az országnak királyról, mondotta a nemesség és a főurak is.” (244.o.) Ám, egy újabb „ideiglenes” koronázás után (1309 jun.16.) 1310. aug. 27.-én, az...államjogi szimbólummá vált Szt. Korona végre K. fejére került.

3/-Az, hogy K. a magyar nemesség, -ami akkor a nemzetet jelentette,-*ellenébe* lett király, *kritikára készet*, és a gondolkodó ember a,- *hagyományos?*,- kincstári hurraoptimizmust megkérdőjelezi. Mert az kétségtelen, hogy K. a Szt. Istváni államkereteket, az ország területi integritását rekonstruálta, és a feudális anarchiának is véget vetett. Azonban felettébb problematikus mindennek *stabilitása*. Történelmi távlatból K. tért és trónt nyeresé a *magyarság ellenében* inkább látszik egy idegen dinasztia elhamarkodott nyomulásának a Szt. Istváni állam megszerzésére, mintsem a jogos trónutódlás elnyeresére. Szokásosan az ingatag alapokat az erőszakos fellépés támogatta meg, ezért nézzük meg a dolgok végkifejletét, miképp áll a helyzet 76 évvel, azaz alig egy emberöltővel K. királyi levése után?

4/-,,,... 1386-ban I. Lajos özvegye, Erzsébet anyakirályné, és Mária királynő látogatásra indult a délvidékre, Garai M. nádor, és emberei kíséretében. (A Garai-párt ellenségei földjére.) ... (Elfogták őket, és)... Horvát János bán parancsára később megölték Erzsébetet. „Amikor kirángatták őket a kocsiból, így gyalázták: „Lépj ki, te boszorkány, hisz’ mindig is vérben gázoltál!..”(A hintó körül már csupa vér volt minden.)”/501. o./ K. 1310.-i trónra lépése, és fia, I. Lajos özvegyének 1387-ben való megölése között alig egy emberöltő, 77 év az időbeli különbség. Mária királyné még pár évvel túlélte a meghurcoltatásokat, utódja nem lett. A látszat szerint Szt. Istváninak mutatkozó rekonstrukció sem nem erős, sem maradandó nem lett. A dinasztikus folytatás elmaradt, a három királyt megélt *Anjou uralom alig 80 év után összeomlott*, és a szintén idegen Luxemburgi-ház lépett a helyébe.

5/-K. visszaszerezte ugyan a csatolt országrészeket, megszilárdította a központi hatalmat, ezzel együtt a gazdasági helyzetet, és véget vetett a feudális anarchiának. De előre látható volt mindennek ingatag volta, tiszavirág élete, mert *mindezt fegyverekkel, és nem a nemzet támogatásával, hanem az ellenérzésével érte el*. Trónja nem a közmegegyezésen, hanem a nemesi rend meghunyászkodásán nyugodott. Mindebből *azt a következtetést vonhatjuk le*, hogy a személyes bosszúként látatott Zách-tragédia állítás *nem* állja meg a helyét. Pontosabban: *nem csak* erről, hanem többről van szó. *Zách Felicián lázadásában az egész magyar nemesség elégedetlensége fejeződött ki Anjou uralommal szembe*. Az ősi jogaiból kismizmizett nemesség hamu alatt parázsló ellenfordulása nyilvánult meg Zách Felicián kardot rántásában. Ami, mint első jeladásra, lángra kapott volna K., és az egész Anjou uralom ellen. A retorzió, a példa nélkül álló példát-statuálás épp ennek kívánt elébe vágni a középkorban is szokatlan és aránytalanul vérengző bosszúálló megtorlással. A nemesség megfélemlítése volt ennek a célja. Végeredményében az Anjou uralom csak átmenetileg, rövid távon jelentette Magyarország kilábalását az anarchiából. *Hosszabb távon viszont, a nemesi rend „Féketartásával”, az ország egyre önállótlanabbá vált, s ez tovább egyengette az utat az idegen uralomra jutás előtt*. Amely nem is olyan ’Hosszú idő után’, sikeresen „Berendezkedett”, és fokról fokra *tovább csorbitván* a nemesség jogait, önállóságát, aláasta nemzetünk, országunk függetlenségét! Végső soron az mondható: az Anjou uralom megalapozatlan, *nem a nemzetre támaszkodó*, hanem annak az Aranybullában biztosított önállóságával szembehelezkedő irányultsága rossz vágányra terelte a dolgok menetét. Ahol már egyre kevésbé jött szóba Szt. István államisága, és I. Mátyás korát leszámítva, a pusztá lét volt egyre inkább a tét!

2016. aug. 27. Pilisjászfalu.

VINCZÉNÉ GÉCZY GABRIELLA

UTAK KERESÉSE – SODRÓDÁS, BELNYUGVÁS

„Nem sokkal ezután ünnepek volt a zsidóknak, s Jézus fölment Jeruzsálembe. Jeruzsálemben a Juh-kapunál van egy fürdő, amelynek héberül Betesda volt a neve. Öt oszlopcsarnoka volt, nagyon sok beteg feküdt bennük: vakok, sánták, bénák [várva, hogy a víz megmozduljon. Az Úr angyala ugyanis leszállt időnként a tóra, és felkavarta a vizet. Aki felkavarása után először lépett a vízbe, az meggyógyult, bármilyen betegségben szenvedett is.] De volt ott egy ember, aki már harmincnyolc esztendeje szenvedett. Amikor Jézus meglátta, amint ott feküdt, s megtudta, hogy már régóta beteg, megkérdezte tőle: "Meg akarsz gyógyulni?" "Uram - válaszolta a beteg -, nincs emberem, aki bevinne a tóba, amikor felkavarodik a víz. Így mire odaérek, már más lép be előttem." Erre Jézus azt mondta neki: "Kelj föl, fogd az ágadat és menj!" Az ember azon nyomban meggyógyult, fölvette ágát és elindult. Aznap épp szombat volt. Ezért a zsidók rászóltak a meggyógyított emberre: "Szombat van, nem szabad vinned az ágadat." Így felelt nekik: "Aki meggyógyított, az mondta: Fogd ágadat és menj!" Erre megkérdezték tőle: "Ki volt az az ember, aki azt mondta neked: Fogd (ágadat) és menj?!" A meggyógyított ember azonban nem tudta, hogy ki volt, mert Jézus az odasereglett népsokaság miatt elment onnét. Később Jézus találkozott vele a templomban, és azt mondta neki: "Nézd, meggyógyultál. Többé ne vétkezzél, nehogy még nagyobb baj érjen." Erre az ember elment és elmondta a zsidóknak, hogy Jézus gyógyította meg. A zsidók üldözték Jézust, amiért szombaton gyógyított. Jézus azonban azt mondta nekik: "Atyám mindmáig munkálkodik, azért én is munkálkodom." Emiatt a zsidók még inkább az életére törtek, hisz nemcsak hogy megszegte a szombatot, hanem az Istent is Atyjának nevezte, s így egyenlővé tette magát az Istennel."

Ebben a szentírási részben nagyon sok szempont, megfontolásra alkalmas gondolat fogalmazódik meg az olvasó számára, szinte nem lehet kiválasztani azt a fonalat, mely mentén az anyagot az elmélkedés műfaji korlátai és az időbeli határok miatt végig is lehet járni, végig lehet gondolni. Lehetne a sok földi szenvedésen töprengeni, melyet a „nagyon sok” beteg, rászoruló erőteljes képe indít el az emberben; transzcendens válaszokat keresni az ember mindig újra és újra feltett kérdésére: miért van szenvedés a világban, miért van az, hogy az élet egésze, eleje, közepe, vége keserves az egyiknek, könnyű a másiknak.

Aztán az is mindennapi tapasztalat: a csodát várjuk, csak az segíthet – az Úr angyalának kell leszállnia a mennyből, a tó vizét felkavarni.... Itt tartok, ezeket a sorokat írom éppen, elektronikus levél érkezik: szeren-

csétlenség ér, ha nem küldöm Szűz Mária képét legalább 20 embernek tovább 13 napon belül, de ha igen, akkor lottó ötöst nyerhetek. Ha nem, elveszítem a munkámat, meghal a lányom, ahogy járt Argentína elnöke, aki a képet hülyéskedésnek gondolta... Ez a kép szent és csodát tesz..... írja a szöveg.

Lehetne a hitről, a hit hatalmáról elmélkedni, a hitről, ami hegyeket mozgat meg, ami képtelen helyzetek, börtön, halál elviselésére adott és ad módot és erőt, a 38 éve szenvedő ember hitéről is gondolkodhatunk ekkor. Miben bízott, miben remélt ő, aki esélytelennek tűnt minden számítás, minden tény, adat, körülmény szerint arra, hogy a vízbe érkezzon, hogy a vízbe időben érkezzen. Mikor van valami időben? Kérdezném, ha az elmélkedést ebbe az irányba gondolnám továbbvinni. És könnyen vezetném tovább innen a fonalat, kifejtve a továbbiakban, hogy lám, az „időben” szó éppen Jézus megjelenésekor értelmet nyert, lett aktuális. A 38 év szenvedése és tehetetlensége, mint kinyújtott ujj mutat Jézus megjelenésére.

Észrevenni a másik szenvedését, egy új lehetőséget nyit számunkra, és lelkiismeretvizsgáló kérdéseket indukál. Mi becsukjuk a szemünket, vagy észrevevesszük a körülöttünk lévők szenvedéseit? Hogy reagálunk a valós igényekre? Mi azonban ezekre általában jól reagálunk, tehát ezeket a kérdéseket most nem tesszük itt fel magunknak.

Kommunikációs szakértők kedvéért bizonyára boncolgathatnánk azt a kérdést is, amit Jézus intéz a szerencsétlenhez, mint a kapcsolatfelvétel mesteri módját.

Háromféle megközelítésben is tárgyalhatjuk a mondatot.

Első megközelítés: Jézus kapcsolatfelvétel céljából olyan kérdéssel indít, amit csak igennel lehet megválaszolni. Ez biztató kezdet a további eredményes kontaktusépítés szempontjából.

Második megközelítés, ami a kérdés tartalmát érinti: miért kellett Jézusnak ezt a nyilvánvaló kérdést feltennie, hiszen a „ráutaló magatartás”-ból és a státusból egyértelmű a beteg szándéka.

Ezen a ponton tünődhetünk az „egyértelmű szándék” kifejezés látszólagos és valódi értelmén, elménkben azok az esetek tolatnak elő, amikor a „rászoruló vagyok, és ez így jó nekem, mert a hátrányok mellett a játszma sok előnnyel jár – de mást kell artikulálnom, kifejeznem, mert az őszinteségem ezen előnyök elvesztésével lenne egyenlő” magatartással találkoztunk életünk során. Sok példa közül az egyik Lajos, a tolószékes iszákos esete, aki nem kívánta életét a megszervezett sikeres műtétek nyomán rászoruló státusból valamilyenre önállóbb életvitelűre változtatni. Életvitelszerű nyomoréknak lenni, bár ezt egészségesen nehéz elképzelni – gyümölcsöző foglalkozás lehet. Jézus kérdése erre vonatkozott volna? A „ráutaló magatartás” által fedett mögöttes valódi célra? Hiszen van abban valami stabil, megszokott, hogy társaságban, életvitelszerűen,

látszólag cselekvésre készen tartjuk magunkat, személyünket, sajnálkozunk, siránkozunk – talán olykor őszintén is – miközben alapvetően elégedettek vagyunk, mert túl nagy erőfeszítést a helyzet nem kíván meg, ellátásunk biztosítva... Életvitelszerű rászoruló. Passzivitás, panaszkodás, tehetetlenkedés...

Egyértelműek szándékaink? Összhangban vannak minden esetben a magatartásunkkal? Nem trükközünk esetleg olykor, akár magunkat is becsapva? Ezek a kérdések, tünődéseink a válasz felett, majd rájuk adott válaszaink talán nem feleslegesek.

Harmadik megközelítés: A kérdés talán költői volna, amire tulajdonképpen nem várt Jézus választ?

A beteg azonban felel, de nem a kérdésre, hanem a technikai nehézségekre, a rendelkezésére nem álló infrastruktúrára, akadályoztatására mond pár elkeseredett szót. Maga is lemondó az esélyeit illetően. Válasza élete többféle kudarcára irányítja a figyelmünket. Többszörösen hátrányos helyzetű – beteg, emberöltő óta reménykedő/reményvesztett már, nincs hozzátartozója, nincs embere. És nem ér oda elsőre. Ha lenne embere, sem biztos, hogy nem volnának élelmesebb, tolatóbb, furakodóbb mások, akik a maguk betegét mintegy belodítják a tóba, félrelökve a „mi” 38 éve beteg szerencsétlenünket. Hogy alakult így az élete, hogy került ilyen helyzetbe, hogy nincs senkije? Ezen a ponton megkérdezhethetnénk magunktól, kinek, kiknek vagyok én az embere, ki az én emberem? Megszokásban pergetem a homokot talpamról, miközben embereimet a tóhoz viszem, vagy átgondolom, felülvizsgálom szokásból végzett cselekedeteimet időnként; nyitott vagyok-e megkopott kapcsolatok élővé formálására, esetleg új kapcsolatokra?

Meg merem-e kérdezni azoktól, akiknek az embere vagyok, hogy akartok-e valóban meggyógyulni? S ha nem a válasz, merek változtatni?

Újabb lehetőség nyílik az elmélkedés továbbvezetésére a következő sorokban: happy end-ről értesülünk. A 38 tó mellett töltött év értelmetlen - ha úgy tetszik – mert jön egy ember, aki egyetlen szavával mindent megold. Nem kell tó, víz, angyal, hordár, felkavarás, elsőnek érkezés. Minderre nincs szükség már. Az illető nagyon praktikusán gondolkodik: kelj fel, fogd az ágyadat, és menj. Semmi hókuszpókusz, semmi sár és nyál, semmi ilyesmi. Nem kívánja a beteg től hite bizonygatását senkiben és semmiben. Elég neki emberünk állapota. Még csak annak szóban való kifejezése sem szükséges, hogy egészségre vágyik. A „hited meggyógyított” itt nem hangzik el.

Kelj fel, fogd az ágyadat, és menj. Ez szól nekünk esetleg?-

Hiába várjuk, nem jön még a stáblista, az „Ende” felirat. A törvénytisztelők – ahogy az elvárt tőlük - azonnal elrontják happy end feletti örömmüket: szembesítenek a szabályokkal, a szombatra vonatkozó előírásokkal. Nem érdekli őket a lényeg; az nem zavart senkit, hogy

38 éve a tóparton angyalra vár elhagyatva ez az ember, most meg nézd, hogy cepekedik az ágyával, hova megy ez, meg hogyhogy jár. Válasza első két szavára "aki meggyógyított" nem is reagálnak: beteg voltam, és volt valaki, aki képes volt engem, a 38 éve reménytelenül szenvedőt meggyógyítani" a csodát nem veszik észre, a csodát nem vesszük esetleg mi sem észre.

A szabályokat, a kialakított struktúrát, a megadott, megszokott, esetleg értelmét veszített beidegződéseket, ami biztos, amihez lehet viszonyítani, ami tart és korlátol - gondolkodásban is, magatartásban is – azt gyorsan számon kell kérni. Most a meggyógyított emberen. Aztán a tanítványokon. Aztán Jézuson. Ami fontos. A törvény. A szokás. Nincs pardon. Nincs kivétel.

Ami engem leginkább elgondolkodtatott ebben a részben, az az ember tehetetlenségi nyomatéka, sodródásra való készítése, igénye. Vágyunk a szokatlanra, a rendkívüli, és amikor bekövetkezik, nem tudunk mit kezdeni vele. Amíg vágyunk erre, nem vesszük észre a szokott körülmények között azt a rendkívülit sem, ami nekünk szól, ami rólunk szól, ami mindennapi csoda, vagy modernül szólva: érték, amit létrehozunk, amit teremtünk, amit mások teremtenek.

Ha nem szeretnék általánosságok szintjén maradni, akkor praktikusán arról kell beszélnem, ami engem nyomaszt, ami engem foglalkoztat az adott szöveg apropóján. Jó lelkiismeretvizsgálati kérdéseknek tűnnek ezért: mit tehetünk, mit nem szabad elmulasztanunk éppen ma, vagy a közeljövőben.

Zavar, hogy nincs a Bokorban egyértelműség: mi, mint betegek, immár 18 – 20 - 25 éve várjuk, hogy csoda történjen, és nem rejtjük véka alá azt sem, hogy mit tartanánk annak: nem kevesebbet, mint azt, hogy a csoda a Bokor robbanásszerű, számszerű szaporodásában mutatkozzék meg. Minden érvelés erről szól: nincsenek itt azok, akik itt lehetnének. Mert akik itt vannak, át akarják menteni magukat, nem csinálják azt, amit kell.

Zavar, hogy nem látjuk meg azt, amit egyikünk így fogalmazott meg: a Bokor most van a legjobb állapotában. Igen, azt hiszem ez az a csoda, amit észre kellene vennünk. Zavar, hogy szokásokkal és törvényekkel szembesülök akkor, amikor nyitottságra lenne szükség.

A sodródás, a beletörődés jelei ezek. Annak a sodródásnak a jelei, mely ugyan passzív, vagy passzivitáshoz közeljáró, ugyanakkor nagyon fájdalmas; mely szenvedést hordoz és okoz. Panaszkodunk is: nem úgy mennek a dolgok, ahogy azoknak rendesen menniük kéne. Van talán a valós, megkínlódott értékeink között sok olyan, amit nem vesszünk észre, nem vesszünk figyelembe, nem kezeljük értéként. Talán ez az egyik oka a sodródásnak.

Önértelmezést írunk minden évben: kik vagyunk, és mit akarunk. Ha Uram, te megkérdeznéd: tényleg ezt akarjátok? Vajon nem úgy felelnénk-e: a körülmények, a

rendszer váltás, a püspöki kar és egyéb okok miatt akadályoztatva vagyunk, nem tudjuk csinálni azt, amit szeretnénk.

De feltehetjük a kérdést úgy is: hol tartunk most, és hova tartunk? Esetleg tovább mehetünk a kérdéssel: hova akarunk eljutni? Most nem a transzcendens választ gondolom itt érvényesnek a kiskatekizmus fogalmi rendszerével. De megkérdezném, hogy mi, mint a Bokor egyik jelentős közössége a többi jelentős közösség között hol tartunk most, hova tartunk, és hova akarunk eljutni? Mi nekünk a célunk?

Istenem, szeretném tudni a választ ezekre a kérdésekre. Azért keresem, azért keressük együtt.

Mindent megtettünk, mindent megteszünk ami tőlünk, erőnktől telik? Olyan választ keresünk, ami nem a törvény felmondása, nem sablonok ismételtetése, hanem friss, aktuális, mozgósító. Ebben az evangéliumi szakaszban erre a kérdésfeltevésre inspiráltál. Köszönöm, Uram. Amen.

DRYP

KERTI NAPLÓ...

Kerti napló decemberre

Még java novemberben jártunk, amikor e betűk elé ültem, hogy a városi kertünk decemberi teendőit felvázoljam. Ebben a benzín és dízel „gőzös”, cementmű füstös mégis látványos turistacsalogató dunakanyariként emlegetett füves földdarabkán a fűgebokrunk hozta a legtöbb „sikerélményt” ötször szüretelhető gyümölcsseivel. November tizenharmadikára viszont már levél sem maradt rajta.

Ebben az esztendőben csupán az amerikai lepkebabócsák (Metcalfa pruinosa) pihentek meg rajta. Azért írtam, hogy csak pihentek az ágain, mert kárt nem okoztak, mint a

kert más növényein. A ligeti levélmoly, újabb népszerű néven fűgemoly (Choreutis nemorana) sem kóstolta meg a leveleit. Gyurka bácsi természetes öröksége Budaváriból, szép nagy terebélyes bokorra fejlődött. Igen, ez volt a természetes öröksége számunkra. A lelki örök-

ségét a polcon őrizzük, s másokkal együtt e lapban próbáljuk ápolni. Élő örökségek ezek, más-más természettel. A bokorét, a fügebokorét is ápolni kell. Idei bő termésének egy része ismét üvegekben végezte, akárcsak a másik élő örökségünké, a szüleimtől itt maradt öreg Ot-helló lugas fürtjeiből is többnyire csak lekvárt főztünk. No de előző kerti naplómban erről már részletesen be is számoltam. Ezek a teendők pedig még a novemberi hónap programjai voltak és talán egy kicsit a november első napjainak hangulata – az elődök emléke is átérzik rajta. Lássuk hát a decemberi tennivalókat!

Ahogy rövidülnek a nappalok, úgy rövidül a kerti teendők listája is. Ha letakarítottuk a kerti szerszámainkat és a fűnyírót, lezártuk a kerti csapot is, hogy majd a fagyok kárt ne tegyenek benne, akkor már csak a szerszámok kamrában, tárolóban akad tennivaló. Sokan ezeket a holmikát ugyan a garázsban, vagy fűkamrában teletetik, oda szorítkoznak hát a télvégi kerti munkákkal. Érdekes körülmény a megmaradt vetőmagzacskók s növényvédő szerek táján is. A vetőmagokat eredeti csomagoló anyagukba, zacskójukba visszazárva érdemes tárolni, száraz helyen tartva a következő vetés idejéig. A fel nem használt növényvédő szerek csomagolásán pedig nézzük meg a szavatossági idejüket, nehogy tavasszal kellemetlen meglepetések érjenek. Célszerű ezeket a kémiai anyagokat úgy kezelni, mint azt a gyógyszerekkel tesszük, hiszen a növényvédő szer a növény gyógyszer. Igyekezzünk tehát úgy is tárolni őket, elkülönítve vetőmagoktól, krumplitól, almától.

Más teendők akadnak a boros pincékben. Már akinek van olyanja. Igyekvő borászok hagyományörző módon már Márton napra újbórral koccintanak a libasült felett. Karácsonyig azonban többnyire minden pincében kifornak a borok, hogy az ünnepi asztalon az idei szőlőből tudjunk újbort tölteni a poharakba. Íme, álljon itt zárásként egy több mint másfél évszázados tanács az 1858-as keltezésű Borászati Lapokból: „*December havába léptünk: s azért épen nem csodálkozunk, ha híveink közel és messziről azon kérdéssel fordulnak hozzánk: váljon (értsd: vajon I.P.) meg ejtsék-e az idén is az első lefejtést, vagy várjanak avval addig, míg boruk végképen megtisztul? Minél kövérebb a must, azaz: minél gazdagabb czukorban s tojásfehérnyés részekben, s minél kisebb benne aránylag a sav és tannin tartalom, annál csekélyebb benne egyik felől a savas részek tehetősége — mely a tojásfehérnyét feloldja, más felől a mi közönséges borkészítési módunk mellett (mely a törkölyből a tannint kellőleg ki nem áztatja) kisebb tannin hatalma, mely a tojás fehérnyés részek feleslegének a söprűbe való lecsapását eszközölni szokta; s íme az alkatrészeknek eme kiemelt aránya fordul elő a mi jeles minőségű új borunkban s adja okát annak, hogy eddig az még meg nem tisztult.*

Az újbor nem tisztult tehát meg ez ideig azért, mert hála Istennek kövér, de mivel kövér borok, a bennük felfüggesztett tojás fehérnyés alkatrészeknek bősége miatt a

megtisztulásra sokkal hajlandóbbak, mint a savanykás, és hamar megtisztuló soványabb borok, perczig sem szabad haboznunk azon, valjon lefejtsük-e az idén is karácsony táján a tökéletesen még meg nem tisztult jeles borainkat, vagy sem. Fejtsük le biz azokat bátran és haladéknélkül, és szabadítsuk meg, ideje korán legalább azon salakjaiktól, melyeket már is képesek voltak kiválasztani.” Ne késlekedjenek hát kiknek pincés teendői vannak, hogy csillogó fényű újbórral kívánhassanak áldott ünnepeket Mindnyájunknak.

BULÁNYI GYÖRGY

EGYHÁZREND...

3.8. "Biztosítja a személyiség kibontakozását"

A kisközösség gondolata számomra sokkal több, mint a jelen paphiányra tekintettel támadt száraz-káplán kísérlet. Több, mint a jelen mammut vagy nem-mammut egyházközösségek kísérlete arra, hogy a templomtól elmaradt 95 %-ot visszacsalogassa a kiürült templomba. Ezeket a célokat is szolgálja a kisközösség, de nemcsak tüneti kezelést végez. Nem, mert világosan látja a paphiány okait, a hívek-hiány okait is. Valamikor el lehetett hitetni a pappal, hogy ő valóban hitoktató; értsd: gyermekek hitben nevelésére specializált személy. Akkoriban volt ez lehetséges, amikor vasárnaponként viszonylag sűrű sorokban még a szülei is eljártak a templomba. De a felnőttek tömegaposztáziájának tényét látva, amikor Istenben már alig hívó emberek gyerekeit keresztelgetjük, amikor hitoktatásra a gyerekek egyre kisebb százalékát kapjuk meg, amikor ezeknek a gyerekeknek a bérmálás szentségét úgy adjuk fel a püspökkel, hogy egyre egyetemesebbé lesz a tapasztalat, hogy ez a szentség számukra a templomba járást abbahagyásnak a szentsége, akkor világossá lesz, hogy messze túl vagyunk a toldozgatással új életadás lehetőségén. A jelenleg érvényben levő egyházrend hozta létre ezt a helyzetet, és csak egy új, egy evangéliumibb egyházrend tud új bevágást hozni. Mindenkinek el kell gondolkodnia azon a tényen, hogy napjainkban egyre inkább csak olyanok szenteltek fel magukat papokká, akik kisközösségben nevelődnek, akik a kisközösségekből felépülő egyházat hordják már a lelkükben.

Az egyház a jézusi célkitűzésből él, s az attól elhajlástól pusztul, zsugorodik, fogy. Ez a jézusi célkitűzés bele van írva az emberi természetbe. Nem más ez a belénk írt célkitűzés, mint önkibontakoztatás a szeretetben. Ha ez a belénk írt célkitűzés tilalomfákat kap: Nő vagy! Családos vagy! Vasesztergályos vagy!, akkor az emberi társadalom 999 ezreléke visszavonul, nem kér abból, hogy az Isten népe legyen és a templomokat elhagyásban megnyilvánuló aposztáziájával némán is hangosan kiáltja az eleve kiválasztott egy ezrelék felé: "Csináld magad! Így nem játszunk! Szívesen lennék én is Isten

népe, de szeretném én is kibontani önmagam. Ha eleve te vagy a göré 24 éves korodtól kezdve, akkor én itt minek strapáljam magam? Elmegyek oda, ahol emberszámba vesznek... bár nő vagyok, bár családos vagyok, bár villanszerelő a szakmám.

A jézusi célkitűzés - a szeretet. Ez a szeretet közösségteremtést eredményez. Ha a közösségteremtésben nem tudom kifutni ambícióm, mert nő, családos és villanszerelő lévén a "főnök képző iskolába" be sem iratkozhatom, akkor nem Jézusban fogok közösséget teremteni, vagy legalábbis nem a katolikus egyházon belül fogok jézusi közösséget teremteni. "A jelen egyházrend elveszi Isten népétől a jézusi ambíció lehetőségét." A jelen egyházrend még az eleve privilegizált egy ezreléktől is elveszi a jézusi kiteljesülés lehetőségét. Elveszi, mert nem-jézusi, nem-teológiai szempontok határozzák meg az ő számára is az önkibontakozást a jelen egyházrendben. Ha nem alkalmazkodik "józanul" az adottságokhoz, amelyeket a történelmileg kifejlődött jelen egyházrend olyan-amilyen volta szab meg, akkor kinézik onnan, mint gyanús, mint szektás. Csoda-e, ha Isten maga veti el az ilyen egyházrendet, hogy ezáltal utat készítsen a jézusibbnak. Hogyan veti el? Úgy, hogy kiüresednek a templomok, bezárulnak a szemináriumok, s a szemináriumokból maguk az előjárók hajgálják ki azokat, akik keveretlenül akarják a jézusi célkitűzés szolgálatába állítani életüket.

A kisközösségekben a holnapot készítőknél "nincs szükségük arra, hogy engedetleneké váljanak a jelen egyházrenddel szemben." Az engedetlenség lehetővé tenné a kiközösítést, és ezáltal elindítaná a további bomlást, felekezést. Elég, ha nem azonosulnak belülről a jelen rend nem-jézusi vonásaival, és okos érveléssel, valamint a jelen egyházrend által lehetővé tett funkciók gyakorlásával készítik Isten Országának a holnapját. Amint több lesz az ily közösségekben élő papok száma, mint az ezeken kívül élők, amint közelíti majd a közösségekben élő aktív hívők száma a csak templomba járó passzív hívőkét, óhatatlan, hogy a kisközösségek gyakorlatban kialakított élettapasztalatai nyomán meg ne induljon a Szentlélek irányítása mellett a jelen rend átrendeződése. Lehetetlen nem látni, hogy maga a Zsinat is lépés már az átrendeződés felé.

3.9. "Lehetővé teszi a kereszténység egységét" A fentiekben rendre csak a 700 millió katolikusról beszéltem. A keresztények száma nagyjából kétféle, s az emberiség jóval nagyobb fele nem is keresztény. "Hogy mindannyian egyek legyenek..." - ez az Istennek a teremtésbe beleírt és Jézustól megerősített hangja. Hinni - ez számomra végső soron annyit jelent, hogy azt gondolom, hogy csak a jézusi célkitűzés hozhatja közös nevezőre, teheti Szentháromság-analógiájú közösséggé az emberiséget. Nagy kár volna megkeresztelkedniük a nem-keresztényeknek, nagy kár volna Péterhez csatlakozniuk a nem-római katolikus keresztényeknek, amíg a katoliku-

sok nem tudják, hogy a "szeresd felebarátodat, mint önmagadat!" - ez egyet jelent az uralkodást nem ismerő szolgálattal, a magukat szegényítő osztózással, a különféle eszmék nevében történő gyilkolásról és annak megígéréséről lemondó békeségteremtéssel. Ha rendőrséggel védjük kiváltságainkat, ha nyugodtan tudjuk emelgetni életszínvonalunkat, miközben embertársaink az éhségtől felfordulnak, ha hazafias kötelességünket teljesítendő, parancsra bármikor készségesen tömeggyilkoljuk felebarátainkat, esetleg ugyanazzal az Eucharisziával táplálkozó testvéreinket, akkor Jézus nevében kérdezem: ugyan minek legyenek katolikusokká a nem-keresztények és a nem-katolikusok? Nem jobb-e, ha ezzel az életalakítással nem szennyezzük tovább Jézus nevét és az emberiség reményét? Mire mi katolikusok ezekről a jézustalan magatartásokról leszokunk, adigra Jézus ereje már csaknem egyesítette is az emberiséget. Ha 700 millió magáévá tenné a jézusi szeretet fent megrajzolt tartalmát, akkor már igazán közel volna az Isten Ország, az emberiség egyesülése a szeretetben. De a nem-keresztények hogyan akarjanak kereszténynek lenni, ha szavunkban és magatartásunkban nem ismernek rá arra az evangéliumra, amely az istenképpé teremttségük következtében a szívük mélyén élő jóhír? A nem-katolikusok hogyan akarjanak katolikusokká /=egyetemes keresztényé/ lenni, ha mi magunk számára és mások számára a jézusi szereteten kívül még valami egyebet is az üdvösség feltételévé akarunk tenni?

Úgy gondolom, hogy a tanulmányomban kifejtett látásmódnak és magatartásnak szükségképpen hatással kell lennie a nem-katolikusokra is, a nem-keresztényekre is. Ami magát az ökumenét, a keresztények egységét illeti, lehetetlennek gondolom, hogy egy ilyen látásmód egymás mellé ne sodorja a katolikusokat és nem-katolikusokat. Hazánkban is. Lehetetlen, hogy a közös inspirációt nyújtó írott evangélium és a szívünkbe beleírt evangélium hatására közösségig ne sodródjunk egymással, akár házasságban, akár kisközösségben. Mire megnő az így vagy úgy összesodródottaknak ill. az ezt az összesodródást egész szívükkel helyeslőknek a száma, adigra egyre több egyházfegyelmi gát omlik le. Gátak, amelyekkel védekeznek a felekezetek a maguk különállását bombázó interakciók ellen. A fenti gondolatok konzekvenciáiként másodlagos kérdéssé válik majd az összesodródottak számára, hogy melyik egyházban esküsznek, melyik egyházban kereszteltetik meg gyermekeiket, mert úgyis kisközösségben élnek meg Jézust, az evangéliumot, és annyira vonzódnak majd egy-egy templomhoz, amennyire abban Jézus örökségét látják képviselni.

4. "A holnap rendjét készítve"

A mában élve készíteni a holnapot - ez a dolgunk. Fejlődésről csak akkor beszélhetünk, ha a holnap a mából nő ki. Az evilági országban úgy készül az új rend, hogy a lázadók megsemmisítik a hatalmon levők hadseregét.

"Isten Országában az új rend úgy készül, hogy az Isten szavát hordozók elkezdnek hatni a tudat és életalakítás irányában." A kétezer esztendő története is kezesség mellett, hogy lehetséges az átalakulás a prófétai szó erejében. Isten Országá csak szellemi értelemben ismeri az ütközetet. Ütközetek nélkül nem lehetséges az átalakulás, de ezeknek az ütközeteknek a próféták részéről mindig szeretettől meghatározottaknak kell lenniök. Reménnyel kell telve lenniük. A Zsinat előtt ki gondolta lehetségesnek a Zsinat eredményeit? Tanulmányom minden sorát áthatja a befogadás és az elfogadás reménye. Congar szerint "ez a recepció az egyház történelmi fejlődésének az útja." Ami ma felhőborítónak hat, azt holnapra az adott rend tényleges képviselői hirdethetik. Ennek a tanulmánynak az álmaiból csak úgy lehet egyszer majd valóság, hogy "apostolutódok mondják majd reá, hogy "ez az egyház tanítása"."

4.1. "Plébánia és kisközösség"

Ahol még nincs közösség, ott úgy indul el, hogy valaki megértette, hogy lennie kell. Azért kell, mert a szeretet természeténél fogva kicsiny közösségek létrehozására törekszik. Akárhogyan is állítja össze imádságból, karitásból, tanulásból egy kisközösség a maga keresztény "körtéjét", szeretet-élete nagyon súlyos sebet hordozna, ha nem törekednék arra, hogy a közösség minden egyes tagja annyira és úgy feltöltődjék szeretettel, hogy minden tag képes legyen arra, hogy ő is létrehozzon egy kis közösséget. Olyan súlyos sebe volna a közösségnek, ha hiányoznák belőle ez a törekvés, hogy a közösség előbb-utóbb belehalna ebbe a sebébe. Belehalna, mert a közösség tagjaiba belefagyna a szeretet, értelmetlenné válnék az együttlét, felbomlanék a közösség.

E kisközösségek életében ma nem jelent pótolhatatlannak átélt hiányt, ha nincsen pap-tagja. Jelenleg ugyanis a szentségkiszolgáltatás nem a kisközösségekben folyik. Valamelyik plébániai közösségben hallgatjuk meg a szentmisét, a közösségen kívül találjuk meg a gyóntatónkat, a többi szentségeket is a plébániai kerettől igényeljük. Az viszont igaz, hogy nagyon sok esetben nem az Eucharisziát, a szentségeket nyújtó plébániát éljük meg a magunk közösségének, hanem csak az Eucharisziát és szentségeket nem nyújtó kisközösségünket. Így van ez, mert csak ez utóbbiban éljük meg magunkat Krisztusban testvéreknek. A plébánia vasárnapi szentmiséin ez csak annyiban lehetséges, amennyiben a szentmisét mondó pap is kisközösségekben él. Nincs tehát a kisközösségekben élőkben ellenézés a plébánia iránt, ha az egyházközséget közösségnek tudhatják és nem merő közönségnek, amelyet egy üzemvezető egyenként kiszolgál az üzem által nyújtott javakkal. A plébániai struktúrát étellel betölteni a kisközösségekben élők nagyonis készségesek, ha a plébánia vezetője előmozdítja, vagy legalább megengedi, hogy a közönséget közösséggé formálják.

4.2. "Papok és kisközösség"

Kizárólag a papokon fordul, hogy a kisközösségek az egyházközségen kívül halásszák ki a társadalmat Isten népévé, vagy pedig az egyházközségen belül. Ha papjaink képesek a testvéri kapcsolatfelvételre, akkor a kisközösségek nem az egyházközségen kívül lesznek, hanem azon belül. A feltétel - a testvéri kapcsolat. Nem jelent ez kevesebbet, mint leszállást egy alkalmatlannak bizonyult lóról. Testvéreként viszonyulni annyit jelent, hogy lemondani kiváltságokról: csak a papokon keresztül működik az Isten... eleve a pap az, aki mindent jobban tud... tanácsot elfogadhat, de ő maga dönt. A múlt század negyvenes éveiben a magyar nemesség azzal mentette meg a hazát és azon belül önmagát, hogy befogadta az alkotmány sáncaiba "a szegény adófizető népet". Képes-e a papság a 19.sz.-i magyar nemesség e nemes gesztusára - ezen fordul, hogy az elkövetkező évtizedekben mennyire éleződik ki a helyzet a hagyományos struktúra és a készülő új struktúra között. Ha papjaink magukévá teszik a készülő újat, akkor a struktúraváltás nem jár majd nagy megrázkódtatással. Ha viszont papjainkat eltöltené "a szorongás egy új hierarchia" miatt, ez keservebbé tenné az átalakulást. Az átalakulás azonban semmiképpen sem takarítható meg, mert egyfelől nemcsak egyre kevesebbek akarnak "kedves hívek" lenni, hanem másfelől egyre kevesebbek akarnak kiváltságolt papi személyek lenni.

Kispapjaink részint a kisközösségekből toborzódnak, részint társaikon keresztül kispapi éveik alatt megismerkednek a kisközösségek gondolatvilágával. Ha püspökeink elzárkóznának a kisközösségektől, akkor adva van a veszedelme annak, hogy idegen testként eltávolítják az egyházmegyei struktúrából a kisközösség mellett döntő kispapokat, ill. másodrangú állampolgároknak tekintik a kisközösség révén új és buzgóbb papi életre támadó felszenteltek. Következésképpen az ily módon diszkrimináltak részéről is óhatatlanul megindulna az egyházi keretből kilépés folyamata, mert nem éreznék jól magukat az őket nem becsülő struktúrában belül. Kárát ennek mindenképpen Jézus ügye, az egyház vallaná. Nehezebbé válnék az új struktúra megszületése.

4.3. "A szentségek szerepe a közösség megformálásában"

A mai struktúrában a pap a szenteléssel kapott szentségkiszolgáltatási jogot éli meg olyannak, ami a hívek-hívők számára tabu. A kisközösségek nagyonis tisztában vannak azzal, hogy Jézus szövetségkötő lakomája közösségi aktus, és nem közönség számára bemutatott néznivaló, amelyen mint vallási produkción megjelenni halálos bűn terhe alatt kötelező. Sokszorosan megélték, hogy a kisközösségekben bemutatott szentmisék alkalmasabbak a Jézusra emlékezésre. Mégis, nem attól élük meg közösségüket közösségnek, hogy van-e módjuk azon belül szentmiséhez, szentségekhez jutniök.

Ha a közösségekben megtalálják a jézusi célt és az azt szolgáló törvényt, ha ott funkciók vannak és ezekből ki-

alakuló szerepkörök, ha ott igénylik értékelő vagy bíráló állásfoglalásukat, ha kialakul a közvagyon, amelynek rendeltetésszerű felhasználásáért felelősnek tudják magukat, s ha mindez személyes közegben bonyolódik, amelyben egymást kölcsönösen ismerik, akkor a közösség tagjainak jézusi közösség-élményük van, akkor úgy érzik, hogy Krisztus jelen van közöttük, ők a Krisztus munkáját végzik, és Eucharisztia nélkül is gondolnak rá, azaz emlékeznek tőlük telhető hatékonysággal arra, ami az inkarnáció éveiben történt. E feltételek mellett úgy élnek meg kisközösségi életüket, hogy folytatják vele Krisztus művét a világban, mégpedig annak következtében, hogy egy Jézust képviselő és helyettesítő vezetőnek a szolgáló irányítása mellett dolgoznak a jézusi célért, hogy a közösségen belül és kívül mindnyájan egygyé legyenek a jézusi törvény, vagyis a szeretet erejében. Ennek a ténynek következtében a kisközösségi élet alapvető problémáját ma nem abban látom, hogy miként tudna a maga keretein belül szentmiséhez és szentségekhez jutni, amelyekhez jelenleg hozzájut a plébániai struktúrában belül. Analógiaként hadd említsem meg, hogy Jézus is feljárt tanítványaival együtt a jeruzsálemi templomba, és ettől a tanítványoknak aligha volt hiányérzetük a Jézustól számukra megteremtett közösségen belül. Ott volt közöttük Jézus, aki szavával és példájával mutatta nekik az utat, igazságot és az életet. Amíg a kisközösség vezetője elfogadható-kielégítő módon helyettesíteni tudja a kisközösség számára ezt a közösségvezető Jézust, addig a tagoknak nem lehet pótolhatatlan hiányérzetük. Nem lehet akkor sem, ha vasárnaponként el kell menniük szentmisére - a templomba.

Lenni vagy nem lenni, azaz a kisközösség léte azon fordul, hogy a vezető szolgálata által tudnak-e a közösség tagjai fejlődni a szeretetben, azaz akarnak-e maguk is olyan buzgóvá fejlődni, mint az őket kihalászó vezető. Tehát nem a szentmisétmondási és szentségkiszolgáltatási jognak a megszerzése adja a kisközösség alapvető gondját. Akármilyen nagyra értékeljük is a szentségeket, nagyobb jelentőségűnek kell ítélniük azt a bennük kiformalódó szeretetet, jézusi magatartást, amely nélkül a szentségek - akármennyire érvényesen kiszolgáltatottak is! - csak az Isten irántunk tanúsított szeretetét jelölhetik és tartalmazhatják, de nem jelölik és nem tartalmazzák az emberek Isten és egymás iránt tanúsított szeretetét. Nem azt tartják tehát alapvető gondjuknak, hogy legyen köztük olyan testvér, aki megbízás következtében kimondhatja a szentségeket létrehozó szavakat, hiszen az átváltoztatás vagy a feloldozás szavainak elmondása a közösségteremtés követelménye nélkül még nem kíván jézusi teljesítményt az embertől. A kisközösségek alapvető gondja abban áll, hogy képesek-e hatékony segítséget adni tagjaik számára ahhoz, hogy kiformalódjék bennük a krisztusi ember. A krisztusi ember eszménye pedig nem valami tetszőleges és általános jellegű tökéletességű eszményben fogalmazódik meg szá-

mukra, hanem nagyon konkrétan abban, hogy családjukat a szeretet otthonává tegyék, hogy a munkahelyen és mindenütt jelei legyenek Krisztusnak, mégpedig olyan kihívó jelei, amelyek vonzást vagy ellentmondást váltanak ki, s a vonzás alapján megszülethessék a vonzottak meghívása és közösséggé formálása, azaz Jézus továbbélése az egyházban. Ezt az egyházat nem úgy tekintik, mint amelyet valaki másnak kell megcsinálnia számukra karosszéknek, amelybe bele lehet ülniök, hanem olyanak élnek meg, amelyet ők maguk csinálnak meg maguknak a föld határáig eljutni akarás szándékával.

4.4. "Szentségfelvétel a kisközösségen belül"

A kisközösségen belül helyére kerülnek a dolgok. Jó harminc évvel ezelőtt is abszurdumnak éltem meg egy egyébként igen buzgó püspöknek hozzám intézett szavát: "Ha engedem, hogy papjaim lelkigyakorlatokat tartsanak a fiataloknak, letartóztatják őket és szentségkiszolgáltatók nélkül maradnak falvaink." Nem a szentségkiszolgáltatás az Ország-építés eleje, közepe és vége. Az Ország az Isten irántunk tanúsított szeretetének az áradása, és ez árad a szentségeken kívül is. Az Ország jó hír arról, hogy szeretettel kell válaszolnunk Isten szeretetére úgy, ahogy ez Jézus életében és tanításában megmutatkozott, és ez a válasz lehetséges szentségek nélkül is. Az Ország ennek a Jézust utánzó életnek a megvalósulása az emberekben, s ez lehetséges szentségeken kívül is. Az Ország persze vallási szertartás is arról, hogy Isten szeretet, szeretetre képesít minket és mi készek vagyunk szeretni. Ezek a szertartások nagyon fontosak nekünk, mert az Ország élete nyilvánul meg bennük...is. De ez az "is" nem helyettesítheti mindazt, amit a fentebbiekben elmondottam. Az üdvösség "sortzáro feltétele" ez az "is", de ez az "is" nem azonos az üdvösségnek a feltételével. Jelenleg fájdalmas megosztottságban élünk. Nemegyszer azokkal ülünk le Jézusra emlékező asztaltársasági lakomához templominkban, akik felelőtlenül eretnekeknek nevezgetnek bennünket. Nemegyszer azoktól kell feloldozást kérnünk, akik a gyóntatószékben óva intenek minket a kisközösségekhez tartozástól. A szentségeket olyanoktól kapjuk, akik életünket és álmainkat veszedelmes vagy gonosz balgaságnak tekintik, és elhatárolják magukat azoktól a célkitűzésektől, amelyeket mi a Jézushoz tartozás és a jézusi egyházrend feltétlen elemeinek gondolunk.

E fájdalmas megosztottságban álmodjuk álmainkat a jövőről a szentségkiszolgáltatás tekintetében is. Ki kell mondanom: a mai struktúra jórészt a szertartásokkal visszaélés jegyében áll fenn. Kereszteljük a Jézus mellett dönteni nem tudó csecsemőket, kereszteljük a Jézus mellett nem döntő szülők csecsemőit. A Jézusra emlékező lakoma asztalához alapoktatásban részesülő kisgyermeket ültetünk. A Szentlélek kiadását biztosítani hivatott bérmálásban is éretlen gyerekeket, még jó, ha serdülőket részesítünk. A házassági áldást Jézus nél-

kül élőknek adjuk az esetek döntő többségében. Temetünk és sírkövet szentelünk... nemegyszer a templomban sohasem látott megrendelőknél. Meghirdetett időpontokban szentmisét mondunk abban a reményben, hogy majd csak betéved valaki. Egy ilyen üzenet adminisztrálunk a jelen struktúrában. A kisközösségekben élőknél fájdalmas ellentmondás ezeken részt venni. A szentségek és szertartások számukra egymást ismerő tanítványok Istennel találkozása, e találkozás megmagasodott jelentőségű alkalma. Nem ilyen lovat akarnak. A szentségekhez ragaszkodva némelyikük naponta is eljár a templomba, de valami másról álmodnak, mint a jelen gyakorlatról.

A gyermekkeresztelés felett alighanem el fog járni az idő. Valamelyikünk számára majd lelkiismeretileg lehetetlen lesz, hogy nemet ne mondjanak reá. Egyszer majd el fog hangzani valakinek az ajkáról az új gyakorlatot kezdő szó: A szentségeket, a jézusi szertartásokat nem játékokra kaptuk. Minek olvassuk fel a keresztelési szertartás során a tőlünk búcsúzó Jézus missziós szavait, ha ezeket követően a csecsemő lelkén levő áteredő bűn lemosására használjuk azt, amit Jézus a hívő ember beavatott és lepecsételt szertartásának gondolt, és ilyenként hagyott reánk. Más dolog, hogy miként ünnepeljük meg az egyház közösségében az emberi élet jeles napjait: a gyermekszületést, az iskolába kerülést, a munkába állást, a házasságot, az ezüst- és arany- és más jubileumokat és a végső hazatérést; és ismét más dolog, hogy miként merítünk valakit be az Istenbe, miként árasztjuk belé a Lelket, miként ültetünk valakit le az Istennel egygészes lakomájához. Ez utóbbiakat, a Jézustól rendelt szentségeket akkor és csak akkor szabad adnunk, amikor minden alap megvan arra a felvevőben, hogy a Lélek áradása bekövetkezhesse. Nincsenek külön szentségek és külön Lélek-keresztés. Csak Lélek-keresztés van: megtapasztalt találkozás az Istennel!

Amikor majd ez a hang hallhatóvá válik, akkor nagyot lépünk előre. Az érdeklődőkkel, a katekumenekkel is foglalkoznunk kell, s az ő életük jeles napjait is megannyozhatjuk imádságainkkal. De a szentségek szentségek, és ezeket nem a merőben csak érdeklődők számára kaptuk Krisztustól. Abban az irányban lépünk majd előre, hogy kimenjen a szokásból a szentségtörő játék a szentségekkel; hogy kimenjen a divatból a házasságkötések során a szentségtörés-sorozat, hiszen a házasságkötők nagyobb része nem Krisztussal akar találkozni, hanem csak "örök élményt nyújtó ünnepséget" várna a paptól. Ha jelen szokásaink sorvadni kezdenek, sorvadásnak indul egy, a jelen struktúrát életben tartó vonatkozás, az a vonatkozás, amely fennáll az élet jeles napjain (születés, házasság, halál) a plébánián megjelenő világi személy és az egyházi kultuszszolga között. A jelen struktúra azért tud életben maradni, mert a közösségteremtéssel nem foglalkozó papnak is van azért csinálnivalója. Ha van pl. néhány ezer "híve", akkor a vasárnapi miséken megjelenik azért egy-kétszáz ember, s

az említett ezrek után csak adódik még 50 keresztelés, 25 házasságkötés, 40-50 temetés, van elsőáldozás és egyéb hitoktatás gyermekeknek, és mindez anyakönyvileg és pénzügyileg leadminisztrálandó, a templom és a plébánia épülete renoválandó stb.

Egészen más lenne a helyzet, ha a családi nevelés által előkészítetten és különböző gyermekfoglalkoztatásokon keresztül három évi ifjúkori kisközösségi élet után (katekumenátus!) válnék valaki az egyház öntudatos és beavatott és lepecsételt tagjává. Ez esetben megszűnnék a lehetősége a kisközösségek nélküli egyházhoz tartozásnak. Elveszne a jelenlegi struktúra alapja. A jelenlegi struktúra abból él meg, hogy a "maguk módján vallásos" elemek, akik évenként egyszer-kétszer fordulnak a templom, ill. a pap felé, de Jézusban való közösséget nem vállalnak senkivel, foglalkoztatni és eltartani tudnak egy szentélyszolgát. Az egyházmegyei papi névtárak az ilyen "hívekből" tüntetnek fel plébániánként ezreket és tízezreket, s az ilyen híveknek a kiszolgálása teszi indokolttá a jelenlegi struktúra szentélyszolgájának a létét.

A kisközösségek e struktúra megléte mellett és ellenére is összegyűjthetik azokat, akik nem elégednek meg a "kedves hívek" szerepkörrel, hanem pap-testvérükkel együtt "hívők" akarnak lenni, és tenni akarják azt, amit Jézus tanítványává levésnek, tanítványává tevésnek mondott. Ha a papok akarnak "főtisztelendő úr" helyett testvérré lenni, akkor a kisközösségekben elindul egy másik fajta szentségkiszolgáltatói gyakorlat, s a pap közösségteremtővé és közösségvezetővé alakulván megnyílik a lehetőség arra, hogy a közösségteremtő és közösségvezető hívő is szentségkiszolgáltatóvá lehessen. Ez esetben a szentségeket és a szentelményeket egy Jézushoz tartozó "háznép", a közösség fogja adni - mintegy önmagának. A közösség megkereszteli, asztalhoz ülteti, összeesketi, eltemeti a maga tagjait. Mindez még kandi pillantás a jövőbe. De azért ez a jövő már készül. A gyóntatószékek ürülnek. A gyóntatás elintéződik sok esetben a szentmise előtti percekben. Ugyanakkor a kisközösségekhez tartozók életében rönszanszhoz jutott a gyónás a lelki vezetést igénylés formájában. Olyannyira, hogy a kisközösségekben élő papok naptára egyre teltebb, s előbb-utóbb nem találunk annyi papi lelki vezetőt, mint amennyire szükségünk van. A kisközösségek két irányban is keresik a megoldást. Feloldozást adni nem tudó, de közösséget teremteni tudó testvérek szolgálatát veszik igénybe - ez az önszegélyezésük egyik módja. Ha feloldozásra is szükségük van, akkor paphoz fordulnak /évenként egyszer mindenképpen/. Az önszegélyezés másik módja a közösségi bűnbánat-tartás lehetne, oly értelemben, hogy azokhoz a lelkiéleti problémákhoz, amelyeket a közösség elé tudunk vinni, a közösség minden tagja hozzászólna, majd közösen kérnök Isten bocsánatát testvérünk számára. A bűnbánat szentiségének csak a bűnbánatunk és annak megvallása, Isten megbocsátani akaró szeretete és az egyházi közösség

közbejött a változatlan elemei, ahogyan ezt ennek a szentségnek kétezer esztendő története jól mutatja. Mindezen elemeknek a hogyanjai - történelmileg változó elemek, a Lélek mindenkorai vezetése mellett.

4.5. "A kisközösségek integrálódása"

A történelem nem kiszámítható, s ezért az elvek világossága és a szándék tisztasága mellett is mindig csak a közvetlenül előttünk álló lépések látszanak bizonyosnak. A történelmi tegnapi tudtuk, hogy üldöztetést vállalva is el kell kezdenünk ezt a kisközösségi életformát. Ma tudjuk, hogy nemet kell mondanunk az uralkodásra, gazdagságra és az erőszak tényleges és megígért formáira. Azt is tudjuk, hogy a közvetlen holnapban dolgoznunk kell azért az egyházrendért, amely harmóniában van a Jézustól körvonalazott Országgal. Hogy miként fog megvalósulni ez az egyházrend, azt még nem látjuk. Csak annyit tudunk, hogy akárminő módon is fog megvalósulni, "a kisközösségnek a maga keretei között már építenie kell ezt az Országgal harmóniában levő másik egyházrendet... természetesen a jelen egyházrenddel szembe nem kerülve." A kisközösség szeret. A kisközösség imádkozik, tanul-tanít, karitatív tevékenységet végez, és mindezek erejében újabb és újabb közösséget teremt. "Mivel csak eszmeileg harcol - Ne szakítsátok el az ígét a szentségektől! -, de nem kerül összeütközésbe a jelen egyházjoggal, ezért reménye van, hogy szolgálja a megszülető új egyházrendet." Akármilyen idegenség-érzetet vált is ki a maga radikalitásával a kisközösséghez nem tartozókból, akár a papokból, akár a népből, nem fenyegeti az a veszély, hogy egyházhoz nem tartozó idegen testnek nyilvánítsák. Szeretni szabad, imádkozni szabad, tanulni-tanítani szabad, jót tenni szabad, közösséget teremteni szabad. Mindezt a jelen egyházjog nem tiltja.

A kisközösségeknek integrálódniuk is kell. Ez ugyan még nagyobb idegenség-érzetet vált ki, de ezt sem tiltja az egyházjog. Az integrálódást az alulról felülre és a felülről alulra menő töretlen információlánc biztosítja. Ezt lehetővé teszi egyfelől a genetika, másfelől a választás. A genetika adva van a kisközösség mivoltából folyóan: küldötteket, közösségteremtőket nevel. Az általam nevelt testvér viszi az információkat az őt nevelő kisközösségből az általa egybehívott közösségbe, és hozza is onnan az információkat az őt tápláló közösségbe. Ugyanígy járnak el "gyermekeim" neveltjei is, amikor megteremtik a maguk kisközösségeit: ők is viszik lefelé és hozzák fölfelé az információkat. Mindez három szintnek az integrálódását jelenti már. Az információlánc töretlenségében realizálódó integrálódást nemcsak a genetika biztosítja, hanem a választás is. A választás szükségessé válik, amikor valamelyik közösségben a vezető meghal, vagy megszűnik a vezetésre a legrátermettebbnek lenni. De választásra nemcsak ebben az esetben van szükség, hanem a harmadik szinten lévők elszaporodása is szükségessé teszi. A genetika fe-

letti első szint már csak választást feltételezve tud közösséggé formálódni. Akkor kerül erre sor, amikor már nemcsak egy-két olyan "szülő" akad, akiknek az "unokái" is közösséget teremtettek már. Ha már egy kisközösségre való akad ezekből a "nagyszülőkből", akkor adva vannak azok a személyek, akik közösséggé integrálhatók, integrálandók. Mivel ez a negyedik szinten integrálódó közösség már nem a genetika alapján jön létre, hanem a "nagyszülők" egymásra találása révén, ezért vezetőhöz csak úgy juthatnak, ha választanak maguk közül. Ha a "nagyszülők" száma annyira elszaporodik, hogy - a negyedik szinten - a vezetőik már nem tudnak körülülni egy asztalt, tehát nem férnek el egy egyetlen negyedik szintű kisközösségben, akkor nyilvánvalóan több negyedik szintű kisközösség jöhet létre. E negyedik szintű közösségek vezetőinek egymásra találásából születik meg az ötödik szinten a kisközösség, amely nyilvánvalóan megint csak választás útján jut vezetőhöz. Az ötödik szint amikor létrejön, egy kisközösséget jelent, szkematikusan tíz olyan embert, aki kisközösségben él. Csakhogy ez az ötödik szint - ugyancsak szkematikusan - már tíz olyan kisközösséget, 100 olyan embert feltételez, aki negyedik szintű kisközösségben él. Továbbvíve a dolgot: 1000 olyan embert, aki 100 kisközösségben él a harmadik szinten, 10.000 olyan embert, aki 1000 kisközösségben szeret, imádkozik stb. a második szinten és 100.000 olyan embert, aki kisközösségben nevelődik az első szinten.

4.6. "A struktúraátalakulás vélhető időpontja"

Ennek a fenti nagyságrendnek a megszületése jelenti majd a mainál sokkal erősebb kihívást a jelenlegi egyházrend számára. Ma Magyarországon a passzív gyakorló katolikusok, azaz a vasárnaponként szentmisét igénylő felnőtt katolikusok száma néhány százezerre rúg, a félmilliót biztosan nem éri el. Az ötödik szint megjelenése viszont 100.000-re közelítő nagyságrendben nyújt majd aktív, apostoli öntudatú katolikusokat. Az ötödik szint megszületésekor megszűnik a kisközösségek jelenlegi relatív jelentéktelensége az egyházstruktúra szempontjából nézve. A hagyományos struktúra néhány ezer függetlenített, tehát a szolgáltatásért fizetést kapó papból és néhány százezer "passzív katolikusból", valamint a "maga módján vallásos" tehát időnként szolgáltatást kívánó pár milliós tömegeből áll akkor, amikor az ötödik szint megjelenése már 100.000 apostoli öntudatú katolikus tudna sorompóba állítani, s akiknek sorában minden bizonnyal ott lesz a néhány ezer főt kitevő hazai papság jelentős - minden bizonnyal a Krisztusnak és Országának elkötelezettebb - része. A kisközösségeknek ily arányú berobbanása az egyház életébe aligha lesz lehetséges anélkül, hogy a jelen struktúra el ne induljon a kisközösségi struktúra irányában való átalakulás felé. Ez az átalakulás nem jelenthet mást, minthogy megszűnik az ige és a szentségek jelenleg kettészakított volta. "A püspökök kézzártéttel - a

püspökök is - imádkozni fognak, hogy a közösségvezetők elnyerjék a Szentlélektől a közösségvezetéshez szükséges ajándékok teljességét." Hogyan fog mindez megtörténni, arról ma még csak sci-fi irodalmat írni látszik lehetségesnek számomra. De nem lehetetlen, hogy a közeli jövőben lehetségessé váljak a nem sci-fi irodalom is. Azt gondolom, hogy egy nemzedéken belül. Jelenleg a kisközösségekben élők száma hazánkban 10.000 felé haladhat, s ennek megfelelően épül-bontakozik már a negyedik szint. Egy nemzedék további munkája és a növekedést adó Isten megteremtheti a megtízszereződést, az ötödik szint létrejövését. Történelmi okok cserélték le a 12. sz. körül az elöljáró /püspök/-választást kinevezésre. A fentiekben körvonalazott jelen és jövőbeli történelmi okok állíthatják a dolgokat a fejük tetejéről a talpára, tehát "történelmi okok cserélhetik le a jelen kinevezési technikát választási technikára." A jelenlegi egyházjogban csak a pápát választják, de a pápaválasztási technika sem azonos azzal a választással, amelyet tanulmányom 3. fejezetében körvonalaztam. A pápaválasztást felülről kinevezett személyek végzik, "a kisközösségi egyházmodellben megszűnik a kinevezés, a választást mindig csak alulról küldöttek végezhetik." Ahhoz, hogy a kisközösségi struktúra valaha az egyház struktúrája lehessen, ahhoz ezt a kisközösségi struktúrát előbb igazolnia kell az életnek. A kisközösségeink életében valósuló genetikai és választási integrálódást tehát "úgy kell tekintenünk, mint kísérletet a nagy egyház számára. Kísérletet, amely sikeres funkcionálás esetén kiérdemli, hogy a jelenlegi nagy egyházi struktúra helyére léphessen."

4.7. "Karizma és hivatal feszültségének a megszűnése"

A kisközösségi struktúra akkor remélheti a maga kibontakozását, ha nagyobb mértékben tud a Szentlélek struktúrája lenni, mint a jelenleg érvényben levő. Másképpen: ha a fentiekben vázolt csoportdinamika és szociológia egyúttal pneumatológia is. A kisközösség struktúráját a Lélek adományainak kell éltetnie és építenie. Egészen konkrétan: a kisközösségi struktúrában minimumra kell csökkennie a hivatal és a karizma közti feszültségnek. Mondhatnám: el kell tűnnie, mert szándéka szerint a kisközösségi struktúra nem is ismeri ezt a feszültséget. A Lélek minden adománya szeretet-gyümölcsöt terem az emberben. A szeretet pedig mivoltából folyóan közösségteremtő erő. A közösségteremtő erőre építő kisközösségi struktúrában a Lélek adományait hordozó személy a maga közösségteremtő erejének megfelelő szintre kerül, és hatását ennek megfelelően tudja kifejteni. A kifejített hatás erejében kerül a kifejített hatásnak megfelelő szintre. "A karizmat hordozó személy tehát nem kerülhet feszültségbe semmiféle hivattal," mert a Lélektől kapott karizma alapján a Lélektől vezetett testvérek Lélektől kapottak ismerik fel a szóban forgó adományokat, és "hivatalhoz" tehát ve-

zetéshez, felelősséghez, hatáskifejtéshez segítik őt. Hat-hat tehát az Úr Lelkének egyházában mindazokra, akikre hatni tud. Ha tehát a Lélek a maga erejében megteremt korunkban egy Tarzusi Pál nagyságrendű embert, akkor ez az ember eljut oda, hogy tanítványokat nevelni tudó tanítványokat nevel fel életteljesítményként, s ezáltal belekerül abba a negyedik szintbe, amelyben felismerik adományainak felette nagy és korszerű jellegét, s ennek következtében közösségük vezetőjévé választják, és már küldhetik is abba az ötödik szintbe, ahol ugyanezen a módon nyitva áll ugyanezen karizmák alapján számára, hogy újra közösségvezetővé választják. Nyitott az útja a választások útján, hogy eljusson akár a legfelső szintig is, és ha ott is ő kapja meg testvéreinek bizalmát, átvegye a Lélek erejében és a Lélek rendelkezése szerint a szolgáló Jézus földi helytartójának szerepkörét. A struktúra kialakulása következmény-jellegű. A kisközösség kialakulása is következmény-jellegű. Indít mindig a Lélek által megtermékenyült ember. Indít mindig az isteni szeretettől érintett ember, aki ennek a szeretetnek a hatására hozzáfog ahhoz az egyszerre nagyon szép és nagyon fáradságos munkához, amit a kisközösség megszülése és felnevelése jelent. Felnevelése egészen odáig, hogy a neveltekből nevelők lesznek, és ezek együtt tartása odáig, amíg a munka jutalmaként meg nem tapasztalja, hogy valóban átment a halálból az életbe, amikor elkezdett igazán szeretni. A kisközösséget csak Istennek odaadott emberek tudják maradandóvá tenni. Az Istennek odaadottakat szenteknek nevezi a keresztény hagyomány. Csak szentek lehetnek ebben a munkában tartósan sikeresek. Csak olyanok, akik egészen odaadják magukat e feladatnak, és nincsen életüknek magasabb rendező elve, mint sikeresnek lenni a közösségteremtésben, az emberhalászatban, azaz a szeretetben.

4.8. "Fenyegetések és azok legyőzése"

A Lélek erejének három fronton is győznie kell. Három veszedelem is fenyegeti az egyház kisközösségi struktúrájának a megszületését. A papok részéről, a "hívek" részéről, a kisközösségekben élők részéről egyaránt adva lehet ez a fenyegetés. "Elutasíthatják a papok" a kisközösségi struktúrát, mert nem találják meg benne a századoktól formált és átörökített papi identitásukat. Ezt az identitást a fentiekben privilegizált státusnak mutattuk be. A szentélyszolga különálló és privilegizált státusát lecserelni a közösségteremtő ember nagyönis státus nélküli, mert üldözött életformájára - ez visszariasztólag hathat a papokra, kispapokra, papságra készülőkre egyaránt. A szentélyszolga-életforma csak azért születhetett meg, mert egyfelől volt olyan, akinek éppen erre volt igénye, másfelől pedig azért, mert voltak olyanok, akik igényelték, hogy legyenek ilyen szentélyszolgák az ő szolgálatukra. Ha a mindenkit tanítvánnyá tenni akaró, tehát külön privilegizált státust nem ismerő jézusi alaplól kifejlődhetett az évszázadok során egy ilyen papi azonosság, akkor nem kicsinyelhetjük le az

erre irányuló igény erejét. "Nem kisebb veszedelem fenyeget a "hívek" részéről." Nekik is van identitásuk. Ez az identitás éppen abban a tudatban nyilvánul meg, hogy ők éppen csak "hívek" akarnak maradni. Ne akarjunk újabb bőröket lehúzni róluk. Nem elég nekik századunk vívmánya, hogy a nők is tanuljanak, a nőknek is legyen munkaviszonyuk amellest, hogy anyák és feleségek és háztartásvezetők, és hogy a férfiak életében megjelent az otthoni második műszak! Most vegyék nyakukba még az egyház, tehát a papok gondját is! Velük akarjuk megcsináltatni azt, ami a papoknak sem sikerült, azok sokszoros függetlenítettsége mellett sem! A hívek ezen "kedves hívek" - identitástudatán is megtörhetik a kisközösségekből felépülő egyházstruktúra gondolata. Végezetül jöhet a veszedelem azok felől is, akik már kisközösségekben élnek. Igent mondtak, de igent-mondásuk nagyon kevés sikerélményt terem. Így van ez, mert a tanítvány kihalászása és halásszá formálása sem kíván - tapasztalataink erejében - sokkal kevesebb energiát, mint a gyermekek megszülése és felnőtté nevelése. Egyébként is túl sok a teher, amely reájuk nehezedik. A bizalmatlanság a világi és egyházi hatóságok részéről elbizonytalaníthatja új identitástudatukat, s visszatérhetnek a történelmileg jól bevált /?!/ "szentélyszolga" és "kedves hívek" képlethez. Mindezeket a veszedelmeket csak Jézus Lelkének az ereje győzheti le. Az igazság Lelke, aki a Jézustól hirdetett Ország ígéire tanít minket. A szeretet Lelke, aki győzni tud bennünk a kicsinyhitűség, az elfáradás, a félelem erőin. Az öröm Lelke, aki velünk marad akkor is, amikor alkonyodik. Végső soron minden a hiten fordul: Higgyetek az evangéliumban! Ez a hit mindig kockázat. Aki igent mond erre az álomra, annak ki kell tudnia lépni a bárkából, amely a tegnap, a biztonság, a kockázatmentesség. El kell indulnia Jézus felé a vízen, amelyen csak a hit tarthat fenn. Vízen járni csak azok tudnak, akik nagyon erősen hisznek abban, hogy rajtuk fordul az Isten Országa /Lk 17,21/. Honnét vesszük ezt a bizonyosságot? Jézus szavaiból. Más Pártfogót küldök nektek... veletek vagyok mindennap... nálam nélkül semmit sem tehetek, de szőlővesszőként gyümölcsöt hozhattok. A tegnapielőtti szentleckében találtam meg az álom szubjektív igazolását: Krisztus "némelyeket apostollá, másokat prófétává, ismét másokat evangelistává, pásztorrá és tanítóvá tett, hogy szolgálatuk betöltésére neveljék a szenteket, és fölépítsék Krisztus testét, amíg mindnyájan el nem jutunk a hitben és az Isten Fia megismerésében az egységre és meglelt emberré nem leszünk, elérve a krisztusi teljességet... Igazságban kell élnünk és szeretetben, hogy egyre inkább összeforrjunk a Fővel, Krisztussal. ő az, aki az egész testet egybefogja és összetartja a különféle ízületek segítségével, hogy a tagok betöltsék az erejükhöz szabott feladatkört. Így növekszik a test, és építi fel saját magát a szeretetben" /Ef 4,11-16/.

Amen.

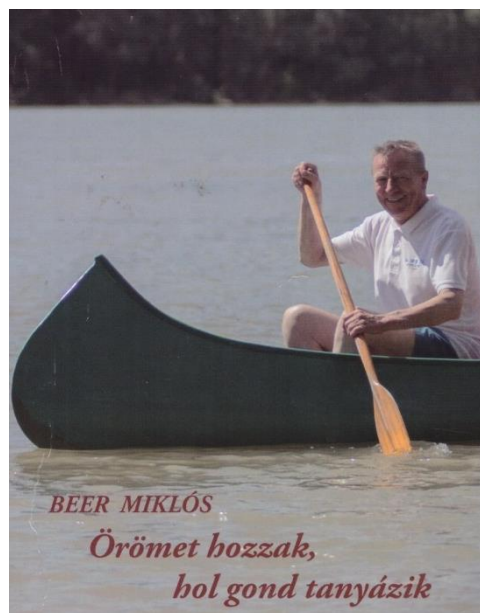
DRYP

KÖNYVAJÁNLÓ...

Megjelent dr. Beer Miklós váci megyés püspök *Szeressetek ott, ahol gyűlölnek* című beszélgetős interjú kötetének folytatása *Örömet hozzak, hol gond tanyázik* címmel.

Mire ezek a sorok kézbe, illetve szemünk elé kerülhetnek, talán már a harmadik gyertya kanóca is kormos lesz az adventi koszorún. Ezért is gondoltam, hogy még bátran ajánlhatom akár a karácsonyi fenyőfa alá ezt a könyvet, amelyben Miklós püspök személyes tapasztalatiból merítve mondja el a szeretet vallásának mindannyiunk számára megszívlelendő s követhető útmutatásait. Egyaránt szól a vallásos és a nem hívő társainkhoz, nem kerülve ki a napi közéletünkben sokszor tabuként kezelt témákat sem. Közvetlen hangon, derűs visszaemlékezésekkel állít követendő példákat a közösségi élet lelki vezetőjeként megélt örömeiről.

Legtöbbet idézett mondataival zárom ezt a könyvajánlót azoknak is, akikhez nem jutott el az első kötete, mert forgatva lapjait bizonyára pótolni fogják, hogy olvasmányélményüket teljes egészé kerekítve a mindennapjaink időszerű kérdéseire nyílt, világos eligazító válaszain elgondolkozzanak.

Alkalom ez a karácsonyi nyüzsgő készülődésben a csendesülő várakozásra, akár évszámvetésként is. És íme, az idézet: „Olyan szépen és boldogan élhetnénk, ha tényleg keresztények lennénk, és nem csupán vallásosak. Szünet nélkül lehetőségünk van felfedezni, mennyi jót tehetnénk, családi kapcsolatainkban, a munkahelyünkön, bárhol az életünkben”